

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- **Overzicht van belangrijke wijzigingen in omslagregeling predikantstraktementen**
- **Tweede deel van het verslag van de actie Kerkbalans 2012**
- **De toekomstige pensioenvoorziening voor de predikanten**
- **Gesprek met algemeen directeur de heer H. Feenstra over het nieuwe beleidsplan voor de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland**

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

van hoogevest architecten

Bureau voor Architectuur en Restauratie
Bureau voor Consultancy
Bureau voor Architectuurhistorie Kariatiden

nieuwbouw
restauratie
onderhoud
herinrichting
herbestemming

Westsingel 9
3811 BA Amersfoort
033 4631705 | bureau@vanhoogevest.nl
www.vanhoogevest.nl | www.bouwenophistorie.nl

Bouwen tussen heden en verleden

Voorstraat 7 Postbus 3 4233 ZG Ameide Telefoon (0183) 60 66 00 Fax (0183) 60 26 67

Koninklijke Woudenberg is in het bezit van het certificaat Erkend Restauratie Bouwbedrijf

Cantor gaat volledig op de digitale toer...met de best verstaanbare kerkgeluidsinstallaties

Wij zijn genomineerd door Nederlandse kerkbesturen en rentmeesters van de grootste kerken als vakbedrijf..

Volledige besturing vanaf een laptop, Ipad en een speciale kosterregeling die gemonteerd kan worden in bijvoorbeeld de kosterbank voor noodzakelijke inregelingen

Instelbare presets zoals:

1. voorgangers met zachte stem,
2. voorgangers met harde stem,
3. volle kerk,
4. halfvolle kerk,
5. etc. etc.

Maar bovenal sterk verminderde galmwerking van de kerkzaal door exclusieve digitale geluidsruilen die ter plaatse gevoed worden uit het lichtnet zonder extra versterkers.

24 uurs service
overal in Nederland

Onze kennis van zaken
zetten we feilloos om in adviezen
voor de meest geschikte apparatuur
en het beste geluid ook in úw kerk!!!

Dialog Church Sound

☎ 040 – 2420840

🌐 www.cantorsound.nl

Bolognalaan 6

✉ 040 – 2426125

✉ info@cantorsound.nl

5632 RL Eindhoven

Dialog Church Sound ... van het goede het beste!

Rotterdam Delfshaven GKV

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Ridderkerk: Kaartenmakerstraat 18, 2984 CB; Tel. 0180 41 46 00 Zwolle: Baileystraat 2a, 8013 RV; Tel. 038 785 19 77
www.schaapsound.nl info@schaapsound.nl

Verantwoord lenen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winsttoegmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: Geld van de kerk voor de kerk!

www.skggouda.nl

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl
u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

Nabben
klokkenservice

Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN   WIJZERPLATEN
TORENUURWERKEN   KLOKKENSPELEN
VERGULDWERKEN   ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

S SLOOFF - ORGELBOUW
www.sloofforgelbouw.nl

Luijtenstraat 17   Tel.: 0180—68 15 62
2941 CE Lekkerkerk   e-mail: info@sloofforgelbouw.nl

Nieuwbouw
Restauratie
Stemmen en
Onderhoud

De kracht in vellen offset.

Roto Smeets GrafIServices

GrafIServices

Een bedrijf dat vecht voor de successen van zijn klanten. Of het nu gaat om vellen offset, pre-media, nabewerking, pre-distributie of distributie... Superstrong, sharp, safe & fast.

T 030 - 282 28 22
T 040 - 250 50 00
www.rsgrafiservices.nl

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
 Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
 H. Jonkvorst, Woudenberg, secretaris
 W.G. Roseboom, Nieuwegein, 2e secretaris-penningmeester
 Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, Leiden, penningmeester
 mevr. E.J. Steensma-Dijk, Buitenpost, lid
 M.G.R. Barendrecht, Maassluis, lid
 Prof. ir. M.J.L. Tiernego, Breda, lid
 ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma, H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
 E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
 Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
 Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 22,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 20,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 18,- per abonnement.
 Abonnementsprijs voor niet-leden € 25,- per abonnement.
 Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
 ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets Grafiservices

Oplage

7.000 ex.
 © november 2012

Foto omslag

Cunerakerk protestantse gemeente te Rhenen.

INHOUD

VKB wil provinciale afdelingen versterken	371
In 2013 belangrijke wijzigingen in omslagregeling predikantstraktementen	373
SEPA en de kerkrentmeester	378
Winterexcursie Oude Groninger Kerken	378
NivO werkt aan Digitaal Orgelplatform	379
J. van Wijlick overleden	380
Met Kerkbalans het jaar rond	380
Verslag RPG Kerkbalans 2012 (2)	381
Klok in Garrelsweer verplaatst	382
Beleggen, besparen en beleid	383
Een toekomst voor kerken	383
Kalender voor kerkrentmeesters	383
Regiobijeenkomsten afdeling Noord-Holland	383
Toekomst pensioenvoorziening voor de predikanten	385
'Geen kerkbelasting, geen lid'	386
Pilot veiligheidszorg kerkelijke gebouwen Groningen	387
Ontmoetingsdag voor kerken die willen verduurzamen	388
Nieuw beleidsplan voor dienstenorganisatie Protestantse Kerk	389
Agenda voor kerkrentmeesters	390
Kerk kan veel energie besparen	391
Publicaties in kerkbladen over actie Kerkbalans 2013	392
Boek over koorbanken Martinikerkerk Bolsward	393
Protestantse Kerk zet deur voor mediation verder open	394
Uitbreiding en renovatie gereformeerde kerk Ottoland	394
Renovatie hervormde kerk Ter Aar	394
Onderscheidingen van de VKB	395
De orgelbank	395

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

VKB wil provinciale afdelingen versterken

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer hecht groot belang aan het contact met de leden. De leden die in dezelfde provincie zijn gevestigd vormen met elkaar een provinciale afdeling. Een gemeente kan niet alleen lid zijn van de landelijke vereniging of van de afdeling, maar is als lid van de landelijke vereniging volautomatisch onderdeel van de afdeling. Elkaar ontmoeten in de afdeling is van wezenlijk belang. Het gaat om het delen van kennis, het uitwisselen van praktijkervaring, het bundelen van krachten. De provinciale afdelingen worden in het hoofdbestuur vertegenwoordigd. Mede door de onderlinge uitwisseling van praktijkervaringen in de vereniging is het hoofdbestuur goed op de hoogte van wat er speelt en leeft in de gemeenten. Dit leidt tot het gezamenlijk maken van beleid. Samen sterk!

De provinciale afdelingen hebben oude papieren. Eind jaren twintig van de vorige eeuw werd er invulling gegeven aan een statutair al aanwezig artikel met de mogelijkheid van provinciale afdelingen. Dat leidde tot nieuw leven binnen de vereniging: er kwam nauwer contact tussen de leden in een provincie; capabele bestuurders kwamen hierdoor naar voren, en in eigen provincie, in eigen taal of dialect konden de gezamenlijke belangen besproken worden.

Weer heel wat jaren verder is het nodig om de rol en positie van de afdelingen weer eens tegen het licht te houden. Daar zijn we op dit moment actief mee bezig. Zo lijkt het door moderne mediamogelijkheden minder noodzakelijk om elkaar in de provincie op te zoeken. Vanuit het land kunnen leden vaker en rechtstreekser worden benaderd; via de website, of met digitale nieuwsbrieven. Toch is dat geen vervanging van een persoonlijke ontmoeting in het sociale netwerk. Elkaar in de ogen kijken, naar elkaar luisteren, met elkaar herkenbare ervaringen uitwisselen blijft van cruciaal belang in een vereniging. Bestuurlijk is dan ook besloten om de provinciale afdelingen te versterken.

Het versterken van de provinciale afdelingen vraagt enerzijds om een andere manier van werken. De afdelingen moeten de eigen leden goed kennen. Dat is nodig om succesvolle bijeenkomsten te organiseren. Een goede voorbereiding is cruciaal. Leden moeten ruimschoots op tijd worden geïnformeerd over datum en inhoud van bijeenkomsten. Er dient een goed inhoudelijk programma te zijn, waarbij onderwerpen die de toekomst van kerk en gemeenten raken aan de orde komen. Verder is er ruimte voor ontmoeting en gesprek. Zaken als een goede locatie en

ruime parkeergelegenheid zijn vanzelfsprekend. Gemeenten die zich niet aanmelden krijgen een herinnering via mail en/of worden persoonlijk gebeld. Een verslag van de bijeenkomst is niet alleen bestemd voor de aanwezigen, maar ook voor degenen die onverhoopt afwezig waren. Daarin kan verwezen worden naar komende bijeenkomsten, evenals naar het jaarcongres van de VKB.

Het versterken van de provinciale afdelingen vraagt anderzijds om het ontwikkelen van het provinciale netwerk. De afdelingsbesturen zijn niet de enigen die actief zijn richting de kerkrentmeesters in het betreffende werkgebied. Als "klavertje vier" — als we ons beperken tot de Protestantse Kerk in Nederland — zien we: het bestuur van de provinciale afdeling; de stichting behoud kerkelijke gebouwen (SBKG); het regionale college voor de behandeling van beheerszaken (RCBB) en de gemeenteadviseur Kerkbeheer. De krachten binnen het "klavertje" kunnen worden gebundeld om — op bijeenkomsten van de afdeling — de leden te informeren en met ze te communiceren. Daarnaast zien we nog diverse andere belanghebbende personen en instanties binnen de provincie. We noemen onder andere: naar de classes afgevaardigde ouderlingen-kerkrentmeester; naar de (kleine) synode afgevaardigde ouderlingen-kerkrentmeester; deskundigen; adviseurs; burgerlijke en provinciale overheden; adverteerders (Kerkbeheer); standhouders (jaarlijkse beurs); en ook andere bedrijven, organisaties en instellingen die actief zijn op het werkterrein van de leden. Het onderhouden van contacten met deze belanghebbenden is van wezenlijk belang voor de leden. Denk bijvoorbeeld aan de betrokkenheid van de provinciale overheid bij de uitvoering van restauratiebeleid en subsidies van de overheid. Bovendien dient er te worden gekeken naar mogelijk noodzakelijke versterking van besturen. Het zal duidelijk zijn dat er verschillen waarneembaar zijn tussen de diverse provinciale afdelingen, qua ledenaantallen, beschikbare afdelingsbestuurders, participatie van de leden, aangeboden activiteiten, etc. Toch is het van belang om in het gehele land goed functionerende afdelingen te hebben. Afdelingsbesturen die hulp nodig hebben om de gewenste veranderingen vorm te geven, krijgen vanuit Dordrecht ondersteuning. Twee nieuwe mensen zullen, naast andere taken, specifiek aandacht schenken aan de activiteiten van de afdelingen in de komende tijd.

We verwachten dan ook van onze leden dat ze deze ontwikkeling omarmen en aanwezig zullen zijn op de bijeenkomsten! In Kerkbeheer treft u regelmatig een totaaloverzicht aan.

COLLECTIEVE ZORGVERZEKERING

Ontvang 10% korting op de basiszekering
én 10% korting op aanvullende verzekeringen.

De VKB biedt samen met Marsh en Mercer een ruim pakket aan collectieve verzekeringen aan VKB-leden. Naast schadeverzekeringen, zoals aansprakelijkheid, ongevallen en rechtsbijstand, is nu ook een aantrekkelijke collectieve zorgverzekering beschikbaar.

Deze collectiviteit is er niet alleen voor predikanten, kosters en andere medewerkers van gemeenten maar ook voor vrijwilligers en personen die werkzaam zijn bij (regionale) organen die verbonden zijn aan de Protestantse kerk in Nederland.

Als de verzekering wordt afgesloten bij Turien & Co ontvangt de verzekerde 10% korting op zowel de basisverzekering als de aanvullende verzekeringen! Daarnaast is het met 'Mijn Online Polismap' heel eenvoudig om online wijzigingen in te voeren, declaraties in te dienen en voorwaarden en dekkingsoverzichten te downloaden.

VERZEKERING AFSLUITEN?

Ga naar www.vkb-verzekeringen.nl om de verzekering eenvoudig online af te sluiten. Onder het kopje 'Zorgverzekering' staat alle benodigde informatie en het online aanvraagformulier.

Belangrijke wijzigingen in omslagregeling predikantstraktementen

Bij brief van 21 september jl. gericht aan de colleges van kerkrentmeesters en de gemeentepredikanten wijst de Beleidscommissie Predikanten (BCP) er op dat de kleine synode besloten heeft met ingang van 2013 een aantal belangrijke wijzigingen aan te brengen in de omslagregeling predikantstraktementen. Over de wijziging is advies uitgebracht door de BCP, die op haar beurt een aantal belangrijke partijen had geraadpleegd. Het besluit is een gevolg van het eerdere besluit van de kleine synode om de pensioenvoorziening van predikanten onder te brengen bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en bij Aegon.

BCP informeert kerkrentmeesters en predikanten over de volgende onderwerpen:

1. de overgang van de pensioenvoorziening van de predikanten naar het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (ouderdoms- en nabestaandenpensioen) en Aegon (arbeidsongeschiktheidspensioen);
2. de aanpassing van de omslagregeling predikantstraktementen als gevolg van de overdracht van de pensioenvoorziening;
3. de vaststelling van de begroting 2013 van de centrale kas predikantstraktementen;
4. de vaststelling van de omslagheffing 2013 van de centrale kas predikantstraktementen;
5. de verwachte ontwikkeling van de totale predikantslasten in de periode 2009 – 2013;
6. het verloop van de overgangsmaatregel bij de traktementsregeling;
7. de vernieuwing van de website;
8. mutaties en inlichtingen.

1. Overgang pensioenvoorziening

Door zijn brief van 11 juli 2012 heeft het bestuur van het Pensioenfonds Predikanten de predikanten en de colleges van kerkrentmeesters geïnformeerd over de ontwikkelingen met betrekking tot de pensioenen van de predikanten voor gewone werkzaamheden. Elders in deze editie geeft de directeur van het Pensioenfonds Predikanten, de heer drs. P.D. Eenshuistra, een nadere toelichting hierop.

2. Wijziging omslagregeling predikantstraktementen

a. Huidige situatie

In de huidige situatie is het zo dat een aantal onderdelen van het traktement door de gemeente rechtstreeks aan de predikant wordt betaald, zoals het basistraktement, eventuele vergoeding gemis werkruimte en tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering. Overige traktementsonderdelen zoals periodieke verhogingen, de

vakantietoeslag, eindejaarsuitkering e.d. worden door BCP aan de predikanten betaald uit de Centrale Kas, die gevoed wordt door het aandeel van de gemeente.

b. Situatie vanaf 1 januari 2013

Vanaf 1 januari 2013 is de BCP belast met de opdracht om de premies van het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en Aegon te betalen en door te belasten aan gemeenten en predikanten. Op 21 september 2012 heeft de kleine synode op advies van de BCP besloten de omslagregeling predikantstraktementen te wijzigen, zodat de BCP haar nieuwe opdracht kan uitvoeren. Hieronder wordt uiteen gezet wat de wijziging inhoudt.

Doorbelasting van de PFZW- en Aegonpremie aan de gemeenten

Het Georganiseerd Overleg Predikanten heeft besloten het totaal van de PFZW-premie en de Aegonpremie in dezelfde verhouding over predikanten en gemeenten te verdelen als het geval was met de premie van het Pensioenfonds Predikanten. Deze verhouding bedraagt 57,27 pct. voor gemeenten en 42,73 pct. voor predikanten. Binnen deze verdeling is afgesproken dat de gemeenten de totale Aegonpremie dragen en dat als resultante de verdeling van de PFZW-premie wordt berekend.

Om de kosten per predikant voor alle gemeenten gelijk te houden, dienen de PFZW-gemeentepremie en Aegonpremie per fte. predikantsbezetting aan de gemeenten te worden doorbelast. Dat wijkt niet af van de werkwijze, zoals die nu geldt bij het Pensioenfonds Predikanten. Praktisch krijgt deze verevening vorm door een verhoging van de bezettingsbijdrage.

Inhouding van de PFZW-premie bij de predikanten

Volgens de afspraak in het Georganiseerd Overleg Predikanten wordt een deel van de PFZW-premie doorbelast aan de predikanten. Evenals dat nu het geval is bij het Pensioenfonds Predikanten, dient per predikant aan de hand van het persoonlijk fulltime traktement, de geldende franchise en het werktijdpercentage berekend te worden welke inhouding op het traktement gedaan moet worden.

Overwogen is dat het omslachtig en dus ongewenst is om de PFZW-premie van de predikant door de

Komt U bij ons kijken of komen wij naar U toe?
Op www.KANTINEMEUBILERING.nl
staan modellen- kleuren-prijzen van stoelen - tafels en
kapstok. Tel. 0183-505085

Bent u medewerker, kerkenraadslid of vrijwilliger bij uw kerk?

Dan kunt u via het KKA gebruik maken van de collectiviteitskorting bij Prolife of Agis Zorgverzekeringen. Ook voor DVZ verzekerden hebben wij mogelijkheden.

Vanaf eind november kunt u op onze website www.kkgkka.nl meer informatie vinden over onze collectieve zorgverzekering.

U kunt ons natuurlijk ook mailen: e.davelaar@kkabarneveld.nl of bellen: 0342-422731 (ma/di).

Bent u belangstellend naar de premies en kortingen die wij u kunnen aanbieden?

Salarisbureau KKA (inclusief gratis HELP-DESK)

Het salarisbureau van KKA verzorgt salarissen en traktementen voor kerkelijk medewerkers. Deze dienstverlening vertoont een sterke groei.

Momenteel verzorgen we voor ruim 650 kerken de salarissen. Het verzorgen van salarisadministratie wordt steeds ingewikkelder en vereist specifieke deskundigheid. Dankzij onze jarenlange ervaring kunnen wij u op dit gebied deskundige ondersteuning bieden.

Activiteiten die KKA voor u kan doen:

- Berekenen van salarissen
- Verzorgen van uitbetalingen
- Aanmelden van werknemers bij het pensioenfonds

- Verzorgen van aangiften en betalingen bij de belastingdienst en het pensioenfonds

Van KKA ontvangt u maandelijks salarisstroken in tweevoud, een verkorte loonstaat, een journaalpost en een betaallijst. Verder verzorgen wij het jaarwerk voor alle betrokkenen.

- Verder kunt u met al uw vragen op het gebied van arbeidsovereenkomsten en salarissen gratis terecht bij onze Help-Desk. Deze dienstverlening is geheel gratis.

Denkt u erover de salarisadministratie bij ons uit te besteden? Neem contact op met Jaap Heiwegen of Marijse Verweij via (0342) 42 17 90

Online boekhouden met Twinfield

Met Twinfield kunt u slim online boekhouden. De oplossing voor kerken! Krachtige boekhoudsoftware, diverse abonnementen en flexibel. U heeft nog een paar maanden voordat het nieuwe boekjaar begint; maak dus nu een keuze voor Twinfield en u kunt vanaf 2013 slim online boekhouden.

Twinfield heeft veel voordelen:

- Overall toegankelijk
- Ondersteund door KKA
- Koppeling met LRP en SKG
- Ondersteund door alle browsers
- Veilig

Heeft u belangstelling voor Twinfield, bel dan 033-4671012. We helpen u graag. Heeft u vragen over de koppeling met LRP of SKG dan kunt u bellen naar onze consultant Ewald Stout 06-21837395 of een e-mail sturen naar e.stout@kkgkka.nl.

Meer informatie: www.kkgkka.nl • T (033) 467 10 12

gemeente bij de predikant te laten inhouden en vervolgens te laten afdragen aan de centrale kas predikantstraktementen. Veel directer en administratief efficiënter is het als de BCP zorg draagt voor inhouding van deze premie bij de predikant. Daartoe heeft de kleine synode besloten.

Basistraktement in de omslag

In de nieuwe situatie moet de BCP met het oog op de premieberekening aan PFZW en Aegon periodiek opgave doen van het pensioengevend traktement van de predikant. Het pensioengevend traktement bestaat uit het basistraktement, de periodieke verhogingen, de vakantietoelage en de eindejaarsuitkering. Om deze taak administratief goed te kunnen vervullen is het zeer gewenst dat de BCP het gehele pensioengevende traktement administreert. Dat betekent dat het basistraktement in de omslag moet worden gebracht en dat de bezettingsbijdrage met het bedrag van het basistraktement moet worden verhoogd.

Opname van het basistraktement in de omslagregeling is overigens ook noodzakelijk om bij iedere predikant de PFZW-premie te kunnen inhouden. Bij predikanten met 0 tot en met 4 periodieke verhogingen is het bedrag aan periodieke verhogingen namelijk te laag om daar de pensioenpremie van de predikant op te kunnen inhouden. Om deze redenen heeft de kleine synode besloten het basistraktement in de omslagregeling op te nemen.

Inhouding van de woonbijdrage

Als de BCP het basistraktement gaat uitkeren, heeft de gemeente geen bedrag meer uit te keren waarop de woonbijdrage kan worden ingehouden. De kleine synode heeft daarom besloten om ook de woonbijdrage door de BCP te laten inhouden op het traktement van de predikanten, die een ambtswoning bewonen. Voor de betrokken predikanten betaalt de BCP aan de gemeente de gemiddelde woonbijdrage door. Per saldo levert dat voor predikant en gemeente hetzelfde resultaat op als in de huidige situatie, waarin de gemeente de woonbijdrage inhoudt en de BCP via de zogenaamde woonbijdrage correctie de woonbijdragen vereent.

Tegemoetkomingen en vergoedingen

Met betrekking tot de tegemoetkomingen en onkostenvergoedingen heeft de kleine synode besloten dat de gemeenten die rechtstreeks aan hun predikanten blijven betalen. Deels hebben de vergoedingen te maken met de lokale situatie (werkkamer, vervoerskosten, verhuiskosten) en met afspraken die daarover lokaal worden gemaakt. Verder blijft op deze wijze een directe financiële band tussen gemeente en predikant bestaan, waarin de gemeente haar zorg voor de predikant tot uitdrukking kan brengen.

Samenvattend

Voor de predikant betekent de nieuwe omslagregeling dat hij/zij:

- het gehele traktement ontvangt van de BCP onder inhouding van de pensioenpremie en eventueel de woonbijdrage; en

- de tegemoetkomingen en onkostenvergoedingen ontvangt van de gemeente.

Voor de gemeente betekent de nieuwe omslagregeling dat zij:

- aan de predikant de tegemoetkomingen en onkostenvergoedingen betaalt;
- aan de BCP de bezettingsbijdrage betaalt. Hierin is het gehele traktement verdisconteerd alsmede de premies voor PFZW en Aegon; en
- van de BCP de gemiddelde woonbijdrage krijgt voor de predikanten die een ambtswoning van de gemeente bewonen.

Voor de Beleidscommissie Predikanten (BCP) betekent de nieuwe omslagregeling dat zij:

- aan de predikant het gehele traktement uitkeert onder inhouding van de pensioenpremie en de Woonbijdrage;
- aan de gemeente de gemiddelde woonbijdrage betaalt voor de predikanten in een ambtswoning; en
- aan PFZW en Aegon de totale premie (gemeentedeel en predikantendeel) afdraagt.

Geen centraal werkgeverschap

De kleine synode heeft bij het besluit tot wijziging van de omslagregeling nadrukkelijk overwogen dat het hier gaat om een louter administratieve maatregel, die voortvloeit uit het besluit om de pensioenvoorziening van de predikanten onder te brengen bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en Aegon. De operatie beoogt op geen enkele wijze om nu of op termijn te komen tot wijziging van de verhouding tussen kerk, gemeente en predikant of om tot invoering van een centraal werkgeverschap.

De gemeente blijft vrij in het beroepen van een predikant en de predikant blijft vrij een uitgebracht beroep wel of niet te aanvaarden. De BCP krijgt geen invloed op het beleidsplan van de gemeente of het werkplan van de predikant. De BCP voert alleen de administratie van de traktementen en pensioenen uit volgens het bepaalde in de omslagregeling.

Van de Belastingdienst is de bevestiging ontvangen dat de gewijzigde omslagssystematiek geen nadelige fiscale consequenties zal hebben.

3. Vaststelling van de begroting 2013 centrale kas predikantstraktementen

Op 21 september 2012 heeft de kleine synode de door de Beleidscommissie Predikanten vastgestelde begroting van de centrale kas voor 2013 goedgekeurd. De begroting kan als volgt worden samengevat.

Uitgaven	x € 1.000	Inkomsten	x € 1.000
Basistraktementen	57.617	Bezettingsbijdragen	125.467
Periodieke verhogingen	34.413	Vacaturebijdragen	1.671
Vakantietoelagen	7.362	Beschikbaarheidsbijdragen	355
Eindejaarsuitkeringen	7.639		
Secundaire arbeidsvoorwaarden	1.653		
Wachtgelden	1.545		
Woonbijdragen aan gemeenten	7.006	Woonbijdragen van predikanten	7.006
Pensioenpremies aan PFZW	21.926	Pensioenpremies van predikanten	10.864
Premie AO-verzekering aan Aegon	3.488		
Kosten overgangsmatregelen	2.350		
Kosten uitvoeringsorganisatie	600		
Overige uitgaven	214	Overige inkomsten	450
Totaal	145.813	Totaal	145.813
	=====		=====

De volledige begroting 2013 kan men inzien op www.pkn.nl/arbeidsvoorwaarden_predikanten_omslagregeling.

4. Vaststelling omslagheffing 2013 centrale kas predikantstraktementen

Op grond van bovenstaande begroting zijn de bijdragen van de gemeenten aan de centrale kas voor het jaar 2013 als volgt vastgesteld:

Soort bijdrage	2012	2013
Bezettingsbijdrage per fulltime predikant per jaar	€ 31.314	€ 75.810
Vacature-/schorsingsbijdrage per fulltime vacature per jaar, inclusief de tijdelijke opslag van € 1.300 per fulltime vacature per jaar zoals die geldt tot en met het jaar 2017	€ 8.172	€ 7.956
Beschikbaarheidsbijdrage per gemeente zonder predikant per jaar	€ 2.292	€ 2.220

De ontwikkeling van de bijdragen wordt veroorzaakt door het saldo van de volgende kostenontwikkelingen.

Kostenverhogend zijn:

- de uitbreiding van de omslagregeling met het basistraktement en de premies voor het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en Aegon;
- de verwachte verhoging van het bruto traktement met 0,5 pct. per 1 januari 2013; het gaat hier om een verwachting omdat het Georganiseerd Overleg Predikanten nog een besluit over de traktementsontwikkeling in 2013 moet nemen;
- een lichte toename van de kosten voor de wachtgelden (= uitkeringen voor onvrijwillig werkloze predikanten); en
- een toename van de bureaunkosten, nu het team arbeidsvoorwaarden van HRM ook het werk voor de pensioenpremies gaat doen.

Kostenverlagend zijn:

- de neerwaartse beweging van het gemiddeld aantal periodieke verhogingen (van 17,50 in de begroting 2012 naar 17,30 in de begroting 2013);
- de geleidelijke afname van de kosten van de overgangsmatregelen (suppleties predikanten,

- conversiebijstellingen/-aftrekken gemeenten); en
- de geringe afname van de kosten voor secundaire arbeidsvoorwaarden.

De ontwikkeling van de bijdragen voor de centrale kas predikantstraktementen dient beoordeeld te worden in het kader van de ontwikkeling van de totale predikantslasten. Onderstaand is daarvan een overzicht opgenomen.

5. Ontwikkeling totale predikantslasten 2009–2013

De ontwikkeling van de bijdragen in de centrale kas en het pensioenfonds dienen beoordeeld te worden in het kader van de ontwikkeling van de totale predikantslasten. In het hierna volgende overzicht wordt de ontwikkeling vanaf 2009 in beeld gebracht.

Waar het bruto traktement van de predikant naar verwachting van de BCP in 2013 met 0,5 pct. stijgt ten opzichte van de begroting 2012, dalen de totale traktement- en pensioenlasten met 1,15 pct. Dit is te danken aan de overdracht van de pensioenvoorziening aan het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en Aegon. De totale premie bij deze fondsen is lager dan de premie bij het Pensioenfonds Predikanten.

Met nadruk wordt aangetekend dat de cijfers in de kolom 2013 gebaseerd zijn op verwachtingen van de

Ontwikkeling predikantslasten	2009 Realiteit	2010 Realiteit	2011 Realiteit	2012 Begroting	2013 Begroting
Basistraktement	33.372	33.537	33.959	34.642	---
Bezettingsbijdrage	31.020	31.980	31.758	31.314	75.810
Pensioenpremie gemeente	9.159	9.847	10.332	10.882	---
Tegemoetkoming premie ziektekosten	1.538	1.630	1.380	1.394	1.401
Vergoeding gemis werkruimte	---	700	700	700	700
Vaste onkostenvergoeding werktijd-afhankelijk	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
Vaste onkostenvergoeding werktijd-onafhankelijk	1.200	1.200	1.250	1.250	1.322
Onkostenvergoeding vervoer (3.500 km)	980	980	980	980	980
Totaal	78.569	81.174	81.660	82.462	81.513
	=====	=====	=====	=====	=====
T.o.v. het voorafgaande jaar	+3,73%	+3,32%	+0,60%	+0,98%	-1,15%

Beleidscommissie Predikanten. Met betrekking tot de traktementsontwikkeling dient het Georganiseerd Overleg Predikanten nog een besluit te nemen en met betrekking tot de pensioenpremies dient het bestuur van het Pensioenfonds Zorg en Welzijn nog te besluiten. De kerk volgt voor de predikanten de CAO van de rijksambtenaren. Voor de jaren 2011, 2012 en 2013 is deze CAO nog niet vastgesteld. Eind december 2012 hoopt de BCP meer definitieve informatie over de arbeidsvoorwaarden van predikanten in 2013 te kunnen verstrekken.

Colleges van kerkrentmeesters kunnen de bedragen in de kolom '2013 begroting' hanteren bij het opmaken van hun begroting 2013. De gemiddelde woonbijdrage zal in 2013 naar verwachting € 559,75 per maand gaan bedragen.

6. Verloop overgangmaatregel predikantstraktemen

Op een aantal gemeenten is nog de overgangmaatregel van toepassing, die is getroffen bij de invoering van de nieuwe traktement- en pensioenregeling op 1

VITRUVIUS; het bouwburo gespecialiseerd in **MONUMENTEN** en **BRIM subsidies**

BOUWBURO
VITRUVIUS
GESPECIALISEERD IN MONUMENTEN

BOUWBURO VITRUVIUS BV Achterstraat 39A, 4147 AA, Asperen
T (0345) 53 21 55, E info@vitruvius.nl WWW.VITRUVIUS.NL

[boven] 'HAVENKERK' Schiedam, [onder] 'HERV. KERK' Asperen

Communiceer beter voor Kerkbalans

Door betere communicatie kan de opbrengst van uw actie Kerkbalans stijgen. Mogen wij u daarbij helpen?
We hebben ervaring met fondsenwerving voor gemeenten, onder andere voor de Protestantse Kerk Amsterdam.

Scan de QR-code voor voorbeelden en een *whitepaper* of ga naar www.adezeeuw.com/projecten/Fondsenwerving.

Bel of mail voor een afspraak:
Communicatieadviesbureau Anja de Zeeuw
Fluwelensingel 38, 2806 CB Gouda
t (0182) 519 319, m (06) 55 80 31 77
info@adezeeuw.com, www.adezeeuw.com

Professioneel en betrokken.

SEPA en de kerkrentmeester

De penningmeester van de VKB, de heer ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, geeft in onderstaande publicatie weer dat ook kerkrentmeesters te maken krijgen met wijzigingen in het betalingsverkeer die per 1 februari 2014 ingaan, maar vanaf 1 maart 2013 kan men al overstappen.

De heer Van Cuilenburg: Met ingang van 1 februari 2014 zal Europa voor het internationale betalingsverkeer nog maar één betalingsstandaard kennen en wel de SEPA (Single European Payments Area). Het vorenstaande heeft o.a. tot gevolg:

- dat voor bedrijven, verenigingen, instellingen, etc., die alleen op de Nederlandse markt actief zijn, de verwerking van incasso's veel omslachtiger wordt;
- dat de rekeningnummers een stuk langer worden.

Om enige duidelijkheid in deze materie te verschaffen willen wij hieronder verder ingaan op de rekeningnummers.

Door SEPA veranderen de huidige rekeningnummers in veel langere

International Bank Account Numbers (IBAN). Iedereen krijgt op den duur een nieuwe betaalpas met zijn/haar IBAN-nummer erop.

In Nederland bestaat de IBAN uit 18 tekens, als volgt samengesteld:

- landcode;
- tweecijferig controlegetal (dit getal moet voorkomen, dat door typefouten geld wordt overgemaakt naar een verkeerd nummer);
- vier letters die de bank aanduiden;
- tien cijfers die het oude rekeningnummer vormen, eventueel voorafgegaan door één of meer nullen.

Als voorbeeld kan het rekeningnummer van de VKB dienen.

Het huidige rekeningnummer is: 1029.38.865.

Het nieuwe rekeningnummer zal gaan luiden: NL-06RABO0102938865. Tenslotte enkele data die voor u, als kerkrentmeester, van belang kunnen zijn:

- tussen 1 maart 2013 en 1 februari 2014, overstap voor overschrijvingen;
- tussen 1 juli 2013 en 1 februari 2014, overstap voor incasso's;

- tussen 1 april 2013 en 1 februari 2014, overstap voor internetbankieren.

Bron: Nationaal SEPA Migratieplan

Eén februari 2014 lijkt nog ver weg. Maar u kunt al vanaf 1 maart volgend jaar op SEPA overstappen t.a.v. de overschrijvingen. Dat kan dus over ruim een halfjaar. Het lijkt ons zinvol dat u, als kerkrentmeester, in het vierde kwartaal van dit jaar stappen gaat ondernemen om een en ander te zijner tijd soepel te laten verlopen, aldus de penningmeester van de VKB.

Winterexcursie Oude Groninger Kerken

De Excursiecommissie van de Stichting Oude Groninger Kerken organiseert op 15 december a.s. haar decembertocht naar het Westerkwartier. Op 5 januari 2013 wordt de tocht herhaald. De keuze viel op Vredewold, waar o.a. Lettelbert wordt aangedaan en Langewold in het zuidelijk Westerkwartier. De bus vertrekt om 10.30 uur bij het hoofdstations van de NS te Groningen. De kosten voor deelnemers in de bussen bedragen € 20 voor donateurs en € 30 voor niet-donateurs. Aanmeldingen aan Stichting Oude Groninger Kerken, Coehoornsingel 14 9711 BS Groningen of per e-mail: info@groningerkerken.nl.

januari 2005. De betrokken gemeenten hebben op de bezettingsbijdrage een conversiebijtelling of een conversieaftrek. Het bedrag van de bijtelling of aftrek wordt in 2013 ten opzichte van 2012 met € 1.000 per fulltime predikant per jaar verlaagd. Gemeenten die in 2012 een bijtelling of aftrek hebben van minder dan € 1.000 per fulltime predikant per jaar, hebben in 2013 geen bijtelling of aftrek meer.

De overgangsmaatregel is bedoeld om de gemeenten een periode van dertien jaren te geven om haar inkomsten en uitgaven in evenwicht te kunnen brengen na invoering van de nieuwe traktement- en pensioenregeling. In 2018 is de overgangsmaatregel geëindigd en worden de gemeenten geacht de noodzakelijke maatregelen te hebben getroffen.

7. Wijziging website

In de afgelopen tijd is de website van de Protestantse Kerk in Nederland vernieuwd. Dit heeft als consequentie dat het pad waarlangs de informatie over de predikants-traktementen gevonden kan worden is gewijzigd. Dit pad luidt nu www.pkn.nl/arbeidsvoorwaarden. Vanaf deze plek kan men doorklikken naar:

- predikanten: om informatie over de rechtspositie en arbeidsvoorwaarden van predikanten te vinden;
- kerkelijk medewerkers: om informatie over de rechtspositie en arbeidsvoorwaarden van kerkelijke werkers, kerkmusici, kosters, administrateurs e.a. te vinden; en
- vrijwilligers: om informatie over contracten en belastingvrije beloning van vrijwilligers te vinden.

8. Mutaties en inlichtingen

Tenslotte meldt de Beleidscommissie Predikanten in haar brief van 21 september 2012 dat mutaties in de predikantsbezetting van een gemeente, die gevolgen hebben voor het aandeel in de centrale kas voor de predikants-traktementen, bij de Beleidscommissie Predikanten gemeld worden met behulp van mutatieformulieren, die men kan opvragen of downloaden van www.pkn.nl/arbeidsvoorwaarden à predikanten à formulieren. Voor vragen kan men de website www.pkn.nl/arbeidsvoorwaarden raadplegen. Desgewenst kan men ook per brief, e-mail of telefoon contact opnemen met het bureau (Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, tel. 030 – 880 1661, e-mail: predikantstraktementen@pkn.nl).

Hans Steketee

Op 28 mei 2010 gebeurde in de Nieuwe Kerk in Amsterdam iets bijzonders: met een feestelijke presentatie werd het gereedkomen van de grote 15-delige encyclopedie Het Historische Orgel in Nederland gevierd, waaraan ruim 15 jaar is gewerkt.

De Stichting NlVO (Nationaal Instituut voor de Orgelkunst) is in 1994 opgericht met de bedoeling alle historische orgels in Nederland te beschrijven en af te beelden en met behulp van diverse artikelen van een context te voorzien. Door samen te werken met orgelbouwers, adviseurs, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, organisten, vrijwilligers en met steun van vele subsidiegevers als fondsen, gemeenten, kerkgenootschappen en al diegenen die de encyclopedie hebben aangeschaft, is een indrukwekkend overzicht van de Nederlandse orgelgeschiedenis ontstaan. En tegelijkertijd groeide het besef dat dit een uniek en kwetsbaar erfgoed betreft dat van een zodanig groot en breed cultureel belang is dat dit absoluut de voortdurende aandacht verdient.

Database en website

Daarom werkt het NlVO nu aan de realisatie en exploitatie van een database en website die het hele orgelbestand in Nederland betreft — niet alleen de historische orgels, maar alle orgels: het digitale orgelplatform in Nederland. Doelstelling is een gedetailleerde documentatie van het orgel als instrument, ontsluiting voor publiek met diverse toegevoegde waarden als bijvoorbeeld agenda's, favorieten en een wetenschappelijk portaal voor internationaal onderzoek en kennisuitwisseling.

De NlVO-applicatie biedt straks aan de deelnemers — eigenaren, beheerders en bespelers van histori-

sche orgels — 'Software-as-a-Service'. Dit betekent dat de applicatie en onderliggende software voor individuele gebruikers en parapluorganisaties toegankelijk is binnen een eigen account, waardoor onderhoud en actualisering van de gegevens van en over bijvoorbeeld het eigen instrument (of instrumenten) optimaal worden ondersteund.

Concreet betekent dit voor u als eigenaar/beheerder: alle gegevens over uw orgel(s) staan bij elkaar; u kunt zelf de gegevens raadplegen en bijhouden; promotiemogelijkheden zijn er nationaal en internationaal.

Dit gaat natuurlijk niet in één keer. Het voornemen is in de komende vier jaar de orgels, met als basis de analoge encyclopedie, via deze database op het internet te ontsluiten. Ook kunnen en wil het NlVO dit niet alleen doen. Het Instituut graag weer op allerlei gebieden tot samenwerking komen, waarbij nu het voordeel is dat de database en website een gemakkelijke plek van samenkomst is en de deelnemers al daadwerkelijk kunt meewerken via een eigen account.

Bijdragen gevraagd

De voorbereiding van dit plan heeft het NlVO voor een belangrijk deel met eigen middelen kunnen financieren. Voor het uitvoeren ervan is het NlVO gestart met fondsenwerving, waarbij een startkapitaal deze keer meer dan ooit nodig is als hefboom voor verder succes. Belangstellenden kunnen het initiatief voor het Digitale Orgelplatform ondersteunen met een startbijdrage. Elk bedrag vanaf € 50 is welkom en de gever wordt op de 'supportpagina' van de website vermeld. Vanaf € 100 ontvanger de bijdragers een relevant deel van de encyclopedie als welkomstgeschenk.

Net als de encyclopedie dat was, verdient dit erfgoed, onze orgels, opnieuw een groot succesvol samenwerkingsproject: het Digitale Orgelplatform Nederland. De Commissie Orgelzaken voor de Protestantse Kerk in Nederland (COZ), één van de commissies van de VKB, is van dit initiatief van NlVO op de hoogte en beraadt zich op mogelijkheden om de opgedane kennis in het eigen orgelinventarisatietraject in te laten stromen. Een ambitieus en mooi initiatief!

Voor meer informatie, vragen of een bijdrage: e-mail: nivo@snivo.demon.nl, www.nationaalinstituutorgelkunst.nl

Hans Steketee is directeur van het Nationaal Instituut voor de Orgelkunst (NlVO).

J. van Wijlick overleden

Het hoofdbestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer werd in kennis gesteld van het overlijden van de heer Jan van Wijlick uit Arnhem.

Sinds 31 maart 1998 is de heer Van Wijlick lid van het bestuur van de provinciale afdeling Gelderland van onze vereniging. Naast onze jaarlijkse algemene vergadering, bezocht hij ook trouw de halfjaarlijkse bijeenkomsten tussen hoofdbestuur en delegaties van de provinciale afdelingen. Tijdens die bijeenkomsten uitte hij regelmatig zijn zorg over de overcapaciteit van predikanten zoals hij dat in zijn gemeente Arnhem, als gevolg van fors ledenverlies, heeft ervaren. Met deze problematiek werd hij ook geconfronteerd als lid van de classis en als lid van het breed moderamen van deze classis.

Ook was hij zeer recent nog aanwezig op de bijeenkomst van het hoofdbestuur met de vertegenwoordigers van de provinciale afdelingen die op 6 oktober jl. in Putten plaatsvond en waarin hij actief aan de gedachtewisseling deelnam.

Voor het werk dat de heer Van Wijlick gedurende 14½ jaar voor de afdeling Gelderland en indirect voor de colleges van kerkrentmeesters in deze afdeling heeft mogen verrichten, zijn wij hem zeer erkentelijk.

Namens het hoofdbestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer,
Mr. Peter A. de Lange, voorzitter.

Met Kerkbalans het jaar rond

December

Puntjes op de i

In deze maand moeten alle voorbereidingen voor de actie Kerkbalans getroffen zijn, zoals:

1. Het bestelde foldermateriaal moet gereed worden gemaakt voor de Kerkbalanslopers, er moet een wijkindeling zijn met looplijsten en niet-thuis-kaarten, de wijkindeling moet worden nagelopen, waarbij wordt nagaan of personen die benaderd worden inmiddels verhuisd of overleden zijn.
2. Verder moet contact worden opgenomen met de leiding van de kerkelijke jongerenclubs over de op te zetten teken/kleurwedstrijd.
3. Voorts nagaan of de persberichten gereed zijn. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de diensten van redacties van huis-aan-huisbladen, dan zal deze maand het te publiceren materiaal beschikbaar moeten zijn. Afspraken maken met de redacties e.d., contacten leggen met overige kerkelijke gemeenschappen in de eigen gemeente of met omliggende kerkelijke gemeenten.
4. De contacten met de kerkenraad. Nagaan of er ruimte is gereserveerd voor mededelingen door de predikant, een ouderling of een ouderling-kerkrentmeester op de zondag waarop de actie Kerkbalans van start gaat.
5. Een Kerkbalans special: in het kerkblad dat net voor Kerst verschijnt aandacht aan de actie besteden. In feite gaat het er om dat in dit kerkblad uiteen wordt gezet wat de kerkelijke gemeente doet, haar relatie tot de woongemeenschap (het dorp of de stadswijk), enz.
6. Nagaan of op de website van de kerkelijke gemeente de gewenste informatie is aangebracht.
7. Tenslotte: de Kerkbalanslopers er nog even op wijzen wanneer zij verwacht worden in de kerk of het verenigingsgebouw om de enveloppen van de te bezoeken gemeenteleden in ontvangst te nemen of — indien men dit plaatselijk anders organiseert — wanneer zij de enveloppen door de betreffende (ouderling-)kerkrentmeester thuis bezorgd krijgen.

Begroting

Rond deze tijd van het jaar zullen kerkenraden de begroting voor volgend jaar hebben vastgesteld. Het is belangrijk deze begroting, waarbij de opbrengst van de actie Kerkbalans een substantieel onderdeel van de inkomsten is, in het kerkblad af te drukken en deze van een duidelijke toelichting te voorzien.

Alles wat voor uw kerkgebouw/ renovatie nodig is:

- collectebussen, collectezakken + rekken
  - liturgieborden
  - doopvont
- avondmaalserviezen, linnen, tafels,
- kerkbanken, stoelen, kathedr, lezenaar, preekstoel, knielbanken.

MEUBELMAKERIJ

Louis Meijer

Correspondentie adres:
Gersteveld 36, 3902 ES Veenendaal
Showroom: Bobinestraat 1B, 3903 KE Veenendaal
Telefoon 0318-52 99 74, www.kerkinterieur.nl

GRATIS
PROEFDruk
kerkblad &
liturgie

KERKELIJKDRUKWERK

KERKELIJKDRUKWERK.NL

LEVERINGEN BINNEN 24 UUR!

VOOR DE PRODUCTIE VAN UW:

kerkblad, liturgie, gemeentegids, flyers, folder, poster, visitekaartje, boekenlegger, wenskaart en rolbanier.

Voorlopige resultaten Kerkbalans 2012

In september bracht de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) het verslag uit van de actie Kerkbalans 2012 die onder het motto "Wat is de kerk jou waard?" van 15 tot 29 januari 2012 gehouden werd. In deze editie van "Kerkbeheer" is het tweede deel van dit verslag opgenomen.

1. Methodiek, steekproef en respons

De RPG schrijft ieder jaar alle colleges van kerkrentmeesters (bijna 1700) aan met het verzoek om een inlichtingenstaat in te vullen over hun inkomsten van en activiteiten rond Kerkbalans. Ook dit jaar was er de mogelijkheid om dit digitaal (online) te doen.

Door 435 colleges werd het formulier ingevuld. Dat is toch weer flink minder dan vorig jaar (ruim 10 pct. minder). Bovendien worden niet alle formulieren compleet ingevuld. Uiteindelijk konden 382 formulieren worden gebruikt voor de totaaltellingen; per onderdeel (bijvoorbeeld als één-op-één vergelijkingen met vorige jaren worden gemaakt) kan de steekproef nog wat lager zijn. In een aantal gevallen worden resultaten geëxtrapoleerd naar landelijke cijfers. De Protestantse Kerk beschikt namelijk over betrouwbare, zij het minder recente, gegevens over onder meer de inkomsten van de plaatselijke gemeenten.

In dit verslag worden alleen de belangrijkste resultaten van de enquête vermeld; meer informatie is te downloaden op de website van de VKB www.kerkrentmeester.nl. Waar nodig zal daar in de tekst naar verwezen worden.

2. Resultaten algemeen

De belangrijkste resultaten van de inlichtingenstaten van Kerkbalans 2012 zijn samengevat in tabel 1. Ervan uitgaande dat de ingezonden staten een representatief beeld geven van de landelijke cijfers kan het volgende worden gesteld:

De totale opbrengst van Kerkbalans 2012 van de gemeenten aangesloten

Tabel 1: Samenstelling inkomsten gemeenten

Absoluut, in miljoenen €	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kerkbalans	190,2	192,0	193,7	194,5	192,9	189,0
Collecten en giften	45,4	44,9	43,7	43,5	NNB	NNB
Levend geld	235,6	236,9	237,4	238,0	NNB	NNB
Overig	41,0	45,0	46,2	40,3	NNB	NNB
Totaal	276,6	282,0	283,6	278,2	NNB	NNB
Als % van totaal	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kerkbalans	68,8%	68,1%	68,3%	69,9%		
Collecten en giften	16,4%	15,9%	15,4%	15,6%		
Levend geld	85,2%	84,0%	83,7%	85,5%		
Overig	14,8%	16,0%	16,3%	14,5%		
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Als % van levend geld	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kerkbalans	80,7%	81,0%	81,6%	81,7%		
Collecten en giften	19,3%	19,0%	18,4%	18,3%		
Levend geld	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Overig	17,4%	19,0%	19,5%	16,9%		
Totaal	117,4%	119,0%	119,5%	116,9%		
Ontwikkeling t.o.v. vorig jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kerkbalans		0,9%	0,9%	0,4%	-0,8%	-2,0%
Collecten en giften		-1,1%	-2,8%	-0,5%	NNB	NNB
Levend geld		0,6%	0,2%	0,3%	NNB	NNB
Overig		10,0%	2,6%	-12,8%	NNB	NNB
Totaal		2,0%	0,6%	-1,9%	NNB	NNB

Bron: Levend geld en totale inkomsten 2007 t/m 2010 uit basisgegevens Quotumheffing Protestantse Kerk, overige gegevens geëxtrapoleerd op basis van uitkomsten inlichtingenstaten

bij de Protestantse Kerk in Nederland bedraagt € 189 miljoen, ca. 2 pct. lager dan in 2010. In dit cijfer is al rekening gehouden met het fenomeen dat de uiteindelijke bijdragen meestal hoger zijn dan de toezeggingen (het verschil daartussen over 2011 bedroeg 2,5 pct.). We moeten er dus vanuit gaan dat er daadwerkelijk een einde is gekomen

aan de stijgende trend van de Kerkbalansinkomsten. In 2011 was er vermoedelijk al een daling met 0,8 pct. (de definitieve cijfers daarover van de Protestantse Kerk in Nederland komen in december beschikbaar).

3. Achtergronden

Zoals ieder jaar weer, blijkt ook nu ►

Gegevens uit de inlichtingenstaten per regio

Gegevens per ACV	Gem. bijdrage 2011/bijdrager	Gem. toez. 2012/toezegger	Gem. bijdrage per lid 2011	Gem. toez. per lid 2012	% stijging toez. 2011-2012	bijdrage 2011 vs toezegging 2011
Friesland	€ 246	€ 243	€ 112	€ 112	-2,7%	5,7%
Gelderland	€ 186	€ 193	€ 85	€ 88	-1,0%	0,8%
Groningen-Drenthe	€ 197	€ 200	€ 98	€ 102	-1,0%	2,2%
Noord-Brabant/Limburg	€ 217	€ 224	€ 89	€ 88	-3,7%	1,7%
Noord-Holland	€ 227	€ 231	€ 106	€ 104	-4,3%	3,8%
Overijssel-Flevoland	€ 185	€ 192	€ 91	€ 91	-2,6%	0,6%
Utrecht	€ 236	€ 246	€ 103	€ 102	0,4%	3,1%
Zeeland	€ 193	€ 187	€ 91	€ 90	-1,3%	6,4%
Zuid-Holland	€ 227	€ 237	€ 98	€ 95	-2,7%	4,1%
Totaal	€ 205	€ 210	€ 94,35	€ 94,81	-2,0%	2,5%

dat minder mensen méér geven. Over de ontwikkeling van de ledentallen van de Protestantse Kerk kan, vanwege de verandering van registratiesystematiek volgens de nieuwe LRP-methode, geen éénduidig cijfer worden gegeven. Aangezien echter de daling van het ledental (exclusief administratieve aanpassingen) de afgelopen vijf jaar ieder jaar zo'n 2,5 pct. bedroeg gaan we daar voor 2012 t.o.v. 2011 ook van uit. In dat geval stijgt de toezegging per lid van ca. € 94,30 naar € 94,80. Het aantal toezeggers is wat sterker gedaald, met ca. 4,5 pct.

In dit verband heeft de RPG wat zorgen over de kwaliteit van de adresbestanden die zijn gehanteerd; van verschillende gemeenten zijn signalen gekomen dat men ten opzichte van 2011 veel adressen miste. Onder meer inwonende gezinsleden en partners van niet-leden zijn mogelijk niet benaderd. Het verdient aanbeveling de bestanden nader te analyseren en zo mogelijk de "vergeten" leden opnieuw te benaderen.

Het aantal gemeenten dat een daling van inkomsten signaleert is toegenomen ten opzichte van vorige jaren en bedraagt nu 58 pct.; 10 pct. van de gemeenten blijft gelijk en toch nog 32 pct. realiseert een stijging van inkomsten.

Aan de gemeenten is gevraagd om de redenen van de stijging of daling aan te geven. Van de gemeenten met een inkomstenstijging met meer dan 5 pct. (30 gemeenten in de

steekproef) is een nadere analyse van de opgegeven redenen gemaakt (details zijn terug te vinden op de website van de VKB). Ruim de helft van deze gemeenten geeft geen reden ofwel er is sprake van een incidentele groei, maar de rest verklaart de stijging uit een andere aanpak van de actie Kerkbalans, meestal door intensievere en betere communicatie. Eén gemeente heeft bijna een verdubbeling gerealiseerd door de toezeggingen persoonlijk te gaan ophalen; stof tot nadenken voor gemeenten die dat nog niet doen of Kerkbalans per post afhandelen....

Dit jaar heeft geen enkele gemeente een concreet doel geformuleerd, terwijl dit toch een sterke stimulans voor de inkomsten kan betekenen. In het hierboven geschetste plan van aanpak voor geldwerving vanaf 2012 zal aan dat onderwerp extra aandacht besteed worden.

4. Gegevens per regio

De gegevens per regio (indeling volgens de Algemene Classicale Vergaderingen) zijn opgenomen in de bovenstaande tabel. Zij kunnen door kerkrentmeesters worden gebruikt om hun eigen gegevens te vergelijken met de cijfers uit hun eigen regio (noot: vanwege de soms beperkte steekproef betreft het hier indicatieve getallen, met name inzake de ontwikkelingen ten opzichte van vorig jaar). Enkele opvallende zaken:

- Evenals vorig jaar scoren de regio's Friesland, Noord-Holland en Utrecht bovengemiddeld qua

bijdrage per lid en per bijdrager/toezegger. E.e.a. duidt op de mate van betrokkenheid bij de kerkelijke gemeente per regio.

- In Noord-Holland daalt het toezeggingsbedrag bovengemiddeld, onder meer omdat in deze regio de bijdrage per lid daalt. Ook in de regio's Noord-Brabant-Limburg, Utrecht, Gelderland en Zuid-Holland daalt de bijdrage per lid, terwijl de bijdrage per toezegger (= aan Kerkbalans deelnemende pastorale eenheid) bovengemiddeld stijgt, met andere woorden: het aantal toezeggers daalt sterker dan het aantal leden (actiepunt: verbreden volgens Kerkbalans Nieuwe Stijl?).

■ Klok in Garrelsweer verplaatst

Het Dagblad van het Noorden van 12 oktober 2012 meldt dat de uit 1695 daterende klok niet langer in de hervormde kerk van Garrelsweer kon blijven hangen. De toren werd steeds instabieler en ging scheef staan. Luiden ging niet meer, het gietwerk dreigde de muur te rammen, of erger nog: de toren kon instorten.

Daarom is besloten de klok te verhuizen naar de aan de Stadsweg gelegen protestantse kerk. Een grote kraan bracht de 500 kilo wegende klok naar boven. Het gehele project kost bijna € 20.000. In de toren is een sterke stalen constructie gebouwd die de 500 kilo moet dragen.

Beleggen, besparen en beleid

Momenteel wordt er hard gewerkt aan een nieuw standaard beleggingsstatuut vanuit de landelijke kerkelijke organen (RCBB's). Een dergelijk statuut is van groot belang voor gemeenten die beleggen. Er is dan immers nogal wat geld toevertrouwd aan de kerkrentmeesters. Wat zijn echter de invloeden van de schuldencrisis op de beleggingen geweest? In hoeverre heeft Griekenland, maar ook Nederland zelf haar sporen nagelaten? En, heeft het wel en wee van de financiële wereld ook invloed op het te voeren beleid voor 2013 en de planningen voor de jaren die volgen?

We praten met Maarten Geels van Geels Consultancy & Training. Hij heeft zich gespecialiseerd in het begeleiden en adviseren van kerkgenootschappen rondom beleggingsportefeuilles. Hij biedt als zelfstandige onafhankelijk van welke bank of instelling dan ook dienstverlening op het gebied van beleggen.

Is dat nou nodig, begeleiden en adviseren op het gebied van beleggingen? Elke gemeente met een beleggingsportefeuille heeft toch allang een beleggingsstatuut?

Geels: "Op zich ontbreekt een beleggingsstatuut over het algemeen niet. Echter, zo'n statuut is geen statisch document. De wensen en eisen van de gemeente wijzigen gedurende de tijd. De (vaste) kosten lopen over het algemeen op, soms zelfs met enkele procenten per jaar, maar de opbrengsten van de beleggingen lopen hiermee niet in de pas.

Daarnaast is er over het algemeen in het beleggingsstatuut opgenomen dat de beleggingsadviseur meekijkt met het verantwoordelijk college, zodat de bank beleggingsadviezen verschaft die in overeenstemming

zijn met het statuut. De recente ontwikkelingen, juist bij banken, hebben tot gevolg gehad dat er veel personele verschuivingen hebben plaatsgevonden. Soms merken we zelfs dat het beleggingsstatuut binnen de bank in een stoffige la verdwenen is. Na een inventarisatie kan het voeren van een inhoudelijk gesprek voor zowel de bank als de kerkelijke gemeente duidelijkheid verschaffen. Verder is het wenselijk de verdeling van taken en bevoegdheden van het (moderamen) van het college met betrekking tot beleggen duidelijk vast te leggen."

Goed, maar verschaft u dan ook inhoudelijk beleggingsadvies? Met andere woorden treedt u op als beleggingsadviseur, zodat de bank overbodig wordt?

Geels: "Nee, we mogen geen inhoudelijk beleggingsadvies geven en dat willen we ook niet. Wel kunnen we vanuit onze onafhankelijkheid het kaf onder het koren scheiden met betrekking tot de aanbiedingen die banken aan kerken doen. U kunt ons dus zien als partij die samen met de kerk optrekt om bijvoorbeeld een beter rendement te halen, de risico's in kaart te brengen of deze te beperken. Met onze dienstverlening haalt een kerk dus een professional in haar moderamen om samen op te trekken.

In sommige gevallen is de relatie met de bank prima. Kunt u dan ook nog adviseren?

Onze expertise is ook gericht op het 'scherp' houden van de bank. Niet alleen qua advisering in relatie tot het beleggingsstatuut, maar ook met betrekking tot de kosten. De crisis heeft niet alleen negatieve gevolgen voor een kerkelijke gemeente. De bank is zuinig geworden op haar klant. Deze zuinigheid heeft niet altijd een aantrekkelijk

tarief tot gevolg. Soms is een persoonlijk gesprek al voldoende om de jaarlijkse kostendruk met 50% te doen afnemen."

Hebt u het dan alleen over het bewaar- en beheerloon?

Geels: "Nee, de bank verdient haar geld niet alleen aan de jaarlijkse bewaar- en beheerkosten. Vooral bij een zogenaamde vermogensbeheerrelatie met een kerkelijke gemeente worden gelden belegd in beleggingsfondsen van de bank zelf, of van een gelieerde partij. Naast het bewaar- en beheerloon wordt er dan meer geld verdiend door de bank zonder dat de klant dat ziet, bijvoorbeeld aan de transacties die intern in het beleggingsfonds plaatsvinden, maar ook doordat het beleggingsfonds bijvoorbeeld beheerloon in rekening brengt."

U geeft geen advies omtrent de beleggingsportefeuille, maar waar bestaat de begeleiding van de gemeenten dan uit?

Geels: "Vaak hebben gemeenten in het verleden beleggingsbeslissingen genomen. Soms zijn dat prima beslissingen. Echter, in sommige gevallen is een aanpassing gewenst. Wanneer momenteel uit de beleggingsportefeuille jaarlijks een bepaalde cashflow gegenereerd wordt, is het naar de toekomst toe vaak wenselijk deze geldstroom voort te zetten. In overleg (met de adviseur van de bank) kunnen we de mogelijkheden hiervoor bespreken.

Begeleidt u uitsluitend over beursgenoteerde beleggingen?

Geels: "Ons doel is de kerkelijke gemeenschappen begeleiden met betrekking tot hun beleggingen. Niet alleen de beursgenoteerde dus. Als kerkrentmeesters willen we goed huisvader zijn voor de ons toever- ►

trouwe middelen. Dit geldt natuurlijk voor kerkrentmeesterlijk én diaconaal vermogen. De mogelijkheden in de financiële wereld zijn vele. In het licht van aan de ene kant stabiliserende of gelijkblijvende opbrengsten van de Actie Kerkbalans en anderzijds oplopende uitgaven aan traktementen, pensioenpremies, gebouwen etc. is het van belang optimaal gebruik te maken van deze mogelijkheden."

Gemeenten die advies zoeken op het gebied van beleggen kunnen contact opnemen met de heer Geels. Het doel van dit contact kan uiteenlopen van het geven van feedback met betrekking tot de huidige portefeuille tot het opstellen van een beleggingsstatuut en presenteren aan de belanghebbenden. Contactgegevens zijn: Geels Consultancy & Training, Middelberglaan 6, 6711 JH Ede, 0318 592772 of 06 55388111, m.geels@chello.nl.

■ Een toekomst voor kerken

Dit jaar verscheen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een handreiking getiteld "Een toekomst voor kerken". Maar het is een andere handleiding dan die in 2011 onder de gelijknamige titel verscheen. De handleiding van 2011 betreft het vinden van nieuwe bestemmingen voor kerkgebouwen die hun functie verliezen.

In "Een toekomst voor kerken" die dit jaar verscheen gaat het om verandering in kerkgebouwen die voor de eredienst in gebruik blijven. Fusies, gewijzigde erediensten, comforteisen en nevengebruik van kerkgebouwen zorgen voor behoefte aan vernieuwing. Eerst de cultuurhistorische kwaliteiten van het interieur in beeld brengen, schept daarvoor een goede basis.

In deze handreiking geeft de RCE antwoord op veel gestelde vragen als: Wat maakt een kerk monumentaal? Wat behoort tot het rijksmonument? Hoe komt een eigenaar tot een goed wijzigingsplan? De rijk geïllustreerde publicatie met tal van inspirerende praktijkvoorbeelden en een overzicht van wet- en regelge-

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de navolgende zaken aandacht te besteden.

November:

- Betaling aandeel centrale kas.
- Betaling kwartaalnota pensioenfonds.
- Publicatie in het kerkblad over definitieve afwikkeling van de actie Kerkbalans 2012.
- Na voorlopige vaststelling van de begroting 2013 door de kerkenraad, publicatie hiervan in het kerkblad en deze ter inzage leggen voor gemeenteleden.
- De meerjarenbegroting bijstellen.
- Tweede bespreking in de kerkenraad inzake voorbereidingen van de actie Kerkbalans 2013.

December:

- Publicatie in het kerkblad van een aankondiging van de actie Kerkbalans 2013.
- Betaling aandeel centrale kas.
- Er op toezien dat de kerkenraad vóór 15 december de begroting 2013, met ter informatie bijgevoegd het beleidsplan, toezendt aan het Regionale College voor de Behandeling van Beheerszaken.
- Activering van de gemeente voor de Oudejaarscollecte.

■ Regiobijeenkomsten afdeling Noord-Holland

In vervolg op de geslaagde en druk bezochte afdelingsvergadering van 20 maart 2012 in de Westzijderkerk te Zaandam organiseert het bestuur van de afdeling Noord-Holland deze maand een vijftal regioavonden. Het thema daarvan zal dichtbij de problematiek van veel gemeenten in onze provincie staan, namelijk: de geldwerving ten behoeve van het plaatselijk kerkenwerk.

Inmiddels zijn er 2 regiobijeenkomsten geweest en wel op 13 november te Hoogkarspel en 15 november te Landsmeer. De resterende bijeenkomsten worden gehouden op 20 november (Schagen), 21 november (Bussum) en 27 november (Kudelstaart). Aanvang: 19.30 uur.

Alle colleges van kerkrentmeesters hebben de vorige maand nadere informatie over deze bijeenkomsten ontvangen.

ving, subsidiemogelijkheden en nuttige adressen, is een aanrader voor iedereen die vakmatig of als eigenaar/gebruiker betrokken is bij het aanpassen van monumentale kerkgebouwen.

De Handreiking voor het aanpassen van kerkgebouwen in religieus gebruik, een uitgave van RCE, telt 68 pagina's en is gratis verkrijgbaar via info@cultureelerfgoed.nl.

Toekomstige pensioenvoorziening voor de predikanten

Drs. P.D. Eenshuistra

Na een intensieve periode van voorbereiding is de besluitvorming inzake de toekomstige pensioenvoorziening voor de predikanten voor gewone werkzaamheden (de gemeentepredikanten) afgerond. Het bestuur van Pensioenfonds Predikanten (PfP) en de kleine synode en alle daarbij betrokken adviescolleges, en niet in de laatste plaats De Nederlandsche Bank (DNB), hebben ingestemd c.q. positief geadviseerd om de pensioenvoorziening met ingang van 1 juli 2012 onder te brengen bij Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW), daar waar het gaat om het ouderdomspensioen en het nabestaandenpensioen (partnerpensioen en het wezenpensioen). Voor het arbeidsongeschiktheidspensioen is besloten deze voorziening onder te brengen bij verzekeraar Aegon.

Dit besluit betekent dat alle opgebouwde pensioenrechten worden overgedragen aan PFZW. Voor alle actieve predikanten gaan de opgebouwde rechten over en zij bouwen vanaf 1 juli 2012 pensioen op bij PFZW. De ingegane pensioenen, ook de ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen, worden vanaf januari 2013 uitbetaald door PFZW. Voor de periode juli t/m december van dit jaar is er voor gekozen dat PfP de regeling nog blijft uitvoeren en in het eerste kwartaal van 2013 zal er verrekening plaatsvinden van zowel de uitkering als van de betaalde pensioenpremie.

Vergelijking van de regelingen

De nieuwe pensioenregeling voor de predikanten bij PFZW en Aegon is een goed alternatief voor de huidige regeling. Als het gaat om het ouderdomspensioen is de PFZW-regeling aanmerkelijk beter, doordat het opbouwpercentage hoger is en de franchise (dat deel waarover geen pensioen wordt opgebouwd) lager is, met als gunstig gevolg een hoger ouderdomspensioen. Het nabestaandenpensioen zit bij PFZW anders in elkaar, namelijk het wordt voor de helft opgebouwd parallel aan het ouderdomspensioen en voor de andere helft is het op risicobasis en wordt in de premie een risicopremie geheven. Bij PfP wordt het nabestaandenpensioen geheel opgebouwd. Dit leidt in de praktijk tot verschillende uitkomsten als de deelnemer komt te overlijden na bijvoorbeeld pensionering, dan is het nabestaandenpensioen bij PFZW lager dan bij PfP. Berekningen hebben uitgewezen dat dit nadelige verschil kan worden voorkomen als op datum van pensionering er voor wordt gekozen een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen naar nabestaandenpensioen. Gebleken is dat na uitruil er bij PFZW nog steeds een hoger ouderdomspensioen resteert dan bij PfP.

Voor het arbeidsongeschiktheidspensioen geldt dat de regeling die is getroffen bij Aegon in hoge mate verge-

lijkaar is met de huidige regeling. Er is voor gekozen om het arbeidsongeschiktheidspensioen (AO) jaarlijks te laten stijgen met 2 procent. Hiermee blijft het AO op een niveau dat het min of meer inflatiebestendig is. Een ander verschil met de huidige regeling betreft het zogenaamde ANW compensatiepensioen. Dit pensioen voorziet erin wanneer er geen recht bestaat op een ANW-uitkering, dat daarvoor een compensatie in de plaats treedt. Dit pensioen is bij de PfP-regeling hoger dan bij PFZW. Beide fondsen kennen dus een dergelijke regeling, doch met verschillende uitkomsten; in dit geval in het nadeel van de huidige regeling. Doch als er rekening wordt gehouden met het aanmerkelijk hogere ouderdomspensioen en bij uitruil naar partnerpensioen een hoger partnerpensioen, dan is het verschil tussen beide regelingen niet erg groot. Er is overwogen om voor het verschil in beide regelingen een collectieve voorziening te vormen bij Aegon, doch gebleken is dat hieraan relatief erg veel administratieve rompslomp vastzit. Op grond daarvan is besloten om de predikanten hierover uiteraard uitvoerig te informeren en in overweging te geven of zij, afhankelijk van hun persoonlijke omstandigheden, hiervoor een individuele verzekering willen treffen. Vele verzekeringmaatschappijen leveren hiervoor geschikte producten.

Eenmalige ophoging van pensioenrechten

De overgang van PfP naar PFZW maakt het mogelijk om aan alle deelnemers, actief, gepensioneerd of premievrij (zogenaamde 'slapers') een eenmalige ophoging van pensioenrechten toe te kennen. Dit wordt mogelijk gemaakt doordat er een verschil in dekkingsgraad en een verschil in grondslagen bestaat tussen de beide pensioenfondsen en wel in het voordeel van PfP. Anders gezegd, de predikanten gaan naar een pensioenfonds met een lagere dekkingsgraad en worden daarvoor royaal gecompenseerd door een eenmalige ophoging van de rechten. Deze ophoging wordt gefinancierd door PfP uit het liquidatiesaldo. Het verschil dat aan PFZW moet worden betaald en de opbrengst van de beleggingsportefeuille, het te betalen bedrag aan PFZW is vastgesteld en de beleggingsportefeuille van bijna € 1.100 miljoen is inmiddels vrijwel geheel geliquideerd, zodat ook de benodigde gelden zijn veiliggesteld. Oftewel het is bekend wat er moet worden betaald en het is bekend hoeveel geld daarvoor beschikbaar is. Uiteraard wordt hierbij ook rekening gehouden met de nog te betalen kosten en lopende zaken.

Rekening houdend met het voorgaande, kan op dit moment, 26 september 2012, worden vastgesteld dat de eenmalige verhoging van de pensioenrechten meer dan 20 procent zal bedragen. ►

Hoe werkt de eenmalige verhoging? Zoals opgemerkt: die geldt voor alle deelnemers. Stel: een predikant heeft een pensioenuitkering van € 1.000, dan wordt deze in dit voorbeeld verhoogd met 20 pct. en bedraagt vanaf dat moment zijn uitkering € 1.200. Dit vormt dan de maandelijkse pensioenuitkering die hij van PFZW gaat ontvangen en dat is ook de basis voor toekenning van indexatie of in het nadelige geval, de basis voor een eventuele korting als de financiële situatie dat vereist. Voor de actieve predikanten gaat het op vergelijkbare wijze. Stel: de contante waarde van het opgebouwde pensioen tot 1 juli 2012 bedraagt € 50.000, dan wordt deze waarde in dit voorbeeld met 20 pct. verhoogd en bedraagt derhalve € 60.000.

De mogelijkheid van de toekenning van deze eenmalige verhoging die overigens in twee stappen zal worden uitgevoerd, is weliswaar een compensatie voor de lagere dekkinggraad bij PFZW, doch blijft daarnaast een buitengewoon positieve uitkomst van de overgang als zodanig.

De financiering

Een belangrijke reden voor de overgang naar PFZW en Aegon is ook de financiering. De huidige regeling van Pfp zou op den duur leiden tot verdere premiestijging. Het predikantenbestand veroudert in relatief hoog tempo en dat is voor een pensioenvoorziening een kostbare aangelegenheid. In de loop van de jaren 2013 en 2014 wordt het snijpunt bereikt, waar het aantal gepensioneerde predikanten het aantal actieve predikanten doorkruist, oftewel dan zijn er dus meer emeriti dan actieve predikanten en die trend zet zich in een hoog tempo door. Zo zal het aantal emeriti in 2023 plusminus 2.200 bedragen, waar omstreeks die tijd nog 'slechts' 1.300 actieve predikanten tegenover staan. Deze ontwikkeling brengt ook met zich mee, dat Pfp er toe gedwongen zou worden om het beleggingsbeleid drastisch aan te passen, met als gevolg een afname van de kans op indexering en een toename van de kans op forse premiestijging.

De huidige premie voor de pensioenvoorziening inclusief arbeidsongeschiktheid bedraagt 29,4 pct., te heffen van het traktement inclusief vakantietoeslag en eindejaarsuitkering. De premie voor de nieuwe regeling bij PFZW en Aegon gezamenlijk is aanmerkelijk lager. Hier zal niet op de techniek van de premieheffing worden ingegaan, doch als de premieberekeningen vergelijkbaar worden gemaakt dan kan worden vastgesteld dat, omgerekend naar harde euro's, dit een verlaging van de premiedruk met ongeveer € 6 miljoen per jaar betekent. Gelet op de huidige verdeling van de premie tussen predikant en gemeente hebben de gemeenten vanaf 1 juli 2013 een premievoordeel van plusminus € 3 miljoen per jaar. Over de wijze waarop de premie wordt geïnd en met de predikant wordt verrekend, zijn de colleges van kerkrentmeesters en de predikanten onlangs uitvoerig geïnformeerd door de BCP (zie de eveneens in deze editie afgedrukte brief van de Beleidscommissie Predikanten). De verklaring voor de aanmerkelijke verlaging van de premiedruk is met name gelegen in het feit dat de predikanten toetreden tot PFZW, dat een pensioenfonds is met een veel jonger en heel veel groter deelnemersbe-

stand dan Pfp. Zie hiervoor de gemaakte opmerkingen over de vergrijzing bij Pfp.

Communicatie

De periode tussen juli en december van dit jaar kenmerkt zich als een overgangperiode. Alle voorbereidingen worden getroffen om de transitie naar PFZW en Aegon goed te laten verlopen. Hierin wordt nauw samengewerkt met PFZW en Aegon, als ook met de BCP van de PKN en de Dienstenorganisatie. Voortdurend vindt afstemming plaats in dit nogal complexe proces. Er zullen de komende tijd op meerdere manieren communicatie uitingen plaatsvinden, die zich in de eerste plaats zullen richten op de predikanten, doch ook de gemeenten zullen met regelmaat worden geïnformeerd. Er werd hiervoor al even verwezen naar de uitvoerige circulaire van de BCP over de komende veranderingen in het kader van de financiering van de predikantstraktementen in relatie tot de begroting 2013.

In het najaar verschijnt er een brief voor de predikanten die ook ter informatie naar de colleges van kerkrentmeesters en kerkraden zal worden gestuurd en in december is een uitvoerig pakket aan informatie te verwachten voor de predikanten.

Het bestuur van Pfp is allen die betrokken zijn bij de overgang van de pensioenregeling naar PFZW en Aegon zeer erkentelijk voor de inzet en het vele werk dat nodig was om het mogelijk te maken. En natuurlijk is er ook een gevoel van weemoed, dat het Pensioenfonds Predikanten wordt opgeheven. Maar bovenal overheerst de overtuiging dat met dit besluit tot opheffing de predikanten en de gemeenten het beste gediend zijn in het perspectief van de lange termijn. Het gaat tenslotte om de pensioenvoorziening voor de predikanten; dat belang heeft bij alles steeds voorop gestaan. En dat, gecombineerd met lagere premielasten voor de gemeenten, maakt dat het verantwoord is om het Pensioenfonds Predikanten op te heffen. De ingeslagen weg is een opdracht voor de toekomst, om er een succes van te maken.

De heer Eenshuistra is directeur van het Pensioenfonds Predikanten.

■ 'Geen kerkbelasting, geen lid'

De Duitse bisschoppen hebben een nieuwe richtlijn over kerkuittreding gepubliceerd. In hun toelichting bij de nieuwe regeling waarmee Rome heeft ingestemd, onderstrepen de bisschoppen dat het niet langer betalen van kerkbelasting gelijk staat met uittreding en dat dit kerkjuridisch een formele breuk betekent met de Rooms-Katholieke Kerk. Dat houdt in dat katholieken die geen kerkelijke bijdrage betalen, niet langer kunnen deel hebben aan de kerkelijke sacramenten, inclusief de eucharistievoering.

Met de nieuwe richtlijnen wordt een al langer slepende discussie onder theologen en kerkjuristen beslecht, aldus een bericht in het Friesch Dagblad van 24 september 2012.

Kerkgebouwen en hun collecties zijn kwetsbaar omdat deze voor een groot publiek toegankelijk zijn en vaak door vrijwilligers worden beheerd. Veiligheidszorg is zeer belangrijk maar heeft in de dagelijkse praktijk vaak geen prioriteit. Het verankeren van de zorg vereist daarom een speciale benadering.

Het Museumhuis Groningen heeft ervaring met veiligheidszorg en deze ervaring wil men, aangemoedigd door de expliciete aandacht in de regeling Veiligheidszorg van de Mondriaanstichting, graag inzetten in een pilot met kerkelijke gebouwen. De laatste maanden is Groningen opgeschrikt door twee diefstallen in kerken. De dieven namen o.a. avondmaalzilver en een offerblok mee. Dit zorgde voor zowel materiële als emotionele schade. In onze pilot wordt dan ook de nadruk gelegd op brandpreventie en inbraakpreventie.

In het beheer van kerkelijke gebouwen spelen in Groningen vrijwilligers de hoofdrol, zij hebben de dagelijkse zorg voor de kerken. Men richt zich dan ook op deze vrijwilliger, een en ander in goed overleg met de eindverantwoordelijken: de Stichting Oude Groninger Kerken, de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe/Provinciale afdeling Groningen van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) en het Bisdom Groningen. Er wordt verder nauw samengewerkt met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De opbrengst van de pilot wordt zowel lokaal als landelijk benut.

Werkdoelen pilot

Deze pilot is erop gericht een werkwijze te ontwikkelen als handvat voor consultants die vrijwillig beheerders van kerkelijke

gebouwen en hun beheersorganisaties begeleiden bij het maken en uitvoeren van plannen rond veiligheidszorg. Het gaat hier met name om brand- en inbraakpreventie. Omdat men deze werkwijze in en met de praktijk wil ontwikkelen, zijn er ook doelen geformuleerd voor vrijwillig medewerkers van de kerken die meedoen aan de pilot. De opzet is om veiligheidszorg met name gericht op brand- en inbraakpreventie een plaats geven in het gedachtegoed van de vrijwilligers. Dit doet men door:

- Een calamiteitenplan op te stellen in overleg met de vrijwilligers. Dit plan wordt geplastificeerd en krijgt een plaats in de kerk
- Uniforme digitale bereikbaarheidskaarten op te stellen. Dit gebeurt door de consultants van het Museumhuis Groningen. De vrijwilligers vullen in samenwerking met de brandweer de kaart in.
- Afspraken te maken met de brandweer over CHV (prioriteitenlijst) en afhankelijk van de wens van de deelnemende kerken:
- Eventuele aanschaf en plaatsing sleutelkluisjes (voor politie en brandweer).

Bewustwording

In deze periode richt men zich op bewustwording bij de vrijwillige beheerders van kerkelijke gebouwen. In de praktijk blijkt die niet of nauwelijks aanwezig te zijn. Daarnaast richt men zich in samenwerking met de brandweer op een drietal concrete doelen). Het doel van een bereikbaarheidskaart is om snel relevante informatie van een gebouw of inrichting voorhanden te hebben. Op basis van deze informatie kan de brandweer een juiste inschatting maken van mogelijke aanwezige gevaren, snel overzicht hebben van de indeling

van een gebouw of inrichting en een indicatie van de plaats van een brand en/of slachtoffers.

De bereikbaarheidskaart is digitaal. De bereikbaarheidskaart geeft bouwkundige informatie over het gebouw of inrichting, de aantallen aanwezige personen, aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, locatie van afsluiters en schakelaars en er worden specifieke bijzonderheden omschreven. Bovendien wordt een tekening gemaakt van het gebouw of inrichting met daarop alle relevante informatie voor de brandweer.

De bereikbaarheidskaart is uitsluitend van en voor de brandweer. Het belang en de verantwoordelijkheid van het actueel houden van de bereikbaarheidskaart ligt echter geheel bij de kerken. De kerken moeten indien nodig wijzigingen op de bereikbaarheidskaart doorgeven aan de brandweer. De kaarten zijn beschikbaar in de uitrukkende brandweertuigen. De brandweer moet daarnaast weten dat er een collectie (avondmaalzilver etc.) aanwezig is en hoe te handelen richting collectie bij brand. In dit kader is bijvoorbeeld een prioriteitenlijst van belang.

De brandweer moet in geval van een brandmelding zo snel mogelijk binnen kunnen komen zonder direct veel schade te veroorzaken (deur intrappen). De plaats van de sleutel dient bekend te zijn bij politie en brandweer en de sleutel wordt geplaatst in een brandwerende kluis. Hier kan bijvoorbeeld ook een extra prioriteitenlijst worden neergelegd.

Werkwijze

Verricht voorwerk:

- Gesprekken met verantwoordelijken op bestuursniveau met name de Stichting Oude Groninger Kerken, de Stichting Behoud

Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe/Provinciale afdeling Groningen van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) en het Bisdom Groningen. De drie kerkelijke organisaties kiezen 5 kerken per organisatie die deelnemen aan de pilot

- Gesprekken met de RCE en het Mondriaanfonds
- Idem met politie en brandweer
- Het Museumhuis Groningen heeft met vrijwillige beheerders van kerken gesproken en hun kerken bezocht. De gesprekken waren met name gericht op brand en inbraak. Deze bezoeken moesten het Museumhuis inzicht verschaffen in de specifieke situatie van de kerken en hun verschillende organisatievormen.

Proces

Het Museumhuis Groningen nodigt per brief vertegenwoordigers van vijftien kerken, politie en brandweer uit. Er wordt een drie uur durende bijeenkomst georganiseerd waarin het invullen van een calamiteitenplan en het invullen van de digitale bereikbaarheidskaarten aan de orde komen.

Er wordt een format opgesteld. In dit plan komen alle doelstellingen samen. Politie en brandweer zijn aanwezig om vragen te beantwoorden

Tijdens deze bijeenkomst zal blijken of er kerken zijn die meer aandacht nodig hebben om hun veiligheidsplan voor elkaar te krijgen. Aan het eind van de bijeenkomst wordt een enquête uitgereikt om de resultaten te inventariseren. Het Museumhuis werkt deze resultaten uit.

Het bezoeken van de kerken die extra aandacht nodig hebben, met een specialist die hun advies op maat kan geven. Het Museumhuis zal de bijeenkomst gebruiken om deze kerken te selecteren
Tenslotte schrijft het Museumhuis een eindverslag en overhandigt dit aan de RCE en aan de verantwoordelijken instanties zoals die aan het begin vermeld staan.

Organisatie

Het project wordt uitgevoerd door het Museumhuis Groningen. Bij de voorbereiding wordt bovendien een overeenkomst met de deelnemende

instellingen ondertekend, waarin staat beschreven wat van deelnemers wordt verwacht en wat door het Museumhuis kan worden geboden. Ook wordt afgesproken dat er voor iedere organisatie een vaste persoon als aanspreekpunt zou komen.

Iedere deelnemer krijgt een informatiekaart met achtergrondinformatie.

De secretaris van de afdeling Groningen van de VKB meldt tenslotte dat er het dekingsplan nog een tekort van € 3.000 aangeeft, maar Donatus Verzekeringen is bereid gevonden dit bedrag hiervoor beschikbaar te stellen. De volgende kerkelijke gemeenten hebben zich inmiddels voor het project aangemeld:

Protestantse gemeente Appingedam - Nicolaïkerk
Protestantse gemeente Zuidbroek - Petruskerk
Hervormde gemeente Ten Boer - Kloosterkerk
Hervormde gemeente Nieuw Stadskanaal - Oosterkadekerk
Protestantse gemeente Groningen - Martinikerk

Namens de RCE is mevrouw drs. J.B. Pennock, senior specialist Veilig Erfgoed, bij het project betrokken.

■ Ontmoetingsdag voor kerken die willen verduurzamen

Op 15 december 2012 wordt er een dag georganiseerd voor kerken die met duurzaamheid aan de slag willen gaan. Het wordt een dag waarop het gaat over inspiratie, ontmoeting en het geven en ontvangen van praktische informatie over verduurzaming van kerken. Met deze dag willen Kerk in Actie, de Noach Alliantie en TEAR mensen die in plaatselijke kerken actief (willen) zijn, helpen. De organisatoren zijn bezig om er een ontspannen, enthousiasmerende dag van te maken. Er wordt ruimte gemaakt voor netwerken met andere kerken en met christelijke organisaties die bezoekers in hun duurzame activiteiten kunnen ondersteunen.

Het programma bestaat uit bijdra-

gen over de relatie tussen geloof en de zorg voor het behoud van de schepping én over hoe de gemeente te betrekken bij verduurzaming. Verder is er 's morgens een luchtig intermezzo van een cabaretier. Tijdens de lunch kunnen de bezoekers in gesprek gaan met andere bezoekers en met christelijke organisaties die op praktische manieren kunnen helpen met duurzame activiteiten. Tijdens de lunch is er verder een rondleiding waarbij getoond wordt wat de ontvangende kerk, de Opstandingskerk in Houten, zelf al aan verduurzaming heeft gedaan. In de middag zijn er vertegenwoordigers van een breed palet van kerken om gezamenlijk van gedachten te wisselen over: zuinig(er) omgaan met energie, zelf duurzame energie opwekken, de rol die de voorganger kan spelen, de kerk op de bres voor de natuur, bewust inkopen (o.a. Fair Trade), hoe we met ons geld omgaan (banken, beleggen, samen bijdragen aan een duurzame kerk), verduurzaming als onderdeel van het kerkelijk beleid én over communicatie en organiseren binnen de kerkelijke gemeente. Bezoekers van de ontmoetingsdag kunnen aan twee verschillende rondes meedoen.

De ontmoetingsdag is op 15 december 2012, van 10.00 tot 16.30 uur in de Opstandingskerk, Het Kant 1, 3995 DZ Houten. Deze kerk is zowel per auto als met het openbaar vervoer goed te bereiken. U kunt zich voor deze ontmoetingsdag aanmelden op de site www.groenekerken.nl of een mailtje sturen naar s.van.schooneveld@kerkinactie.nl. Verzocht aan te geven met hoeveel personen men komt. De bijdrage is € 10 per persoon. Voor een lunch wordt gezorgd. De eigen bijdrage is zo laag gehouden omdat veel mensen vrijwillig hun bijdrage aan de dag leveren. Verder subsidiëren TEAR en Kerk in Actie. De deelnemersbijdrage wordt bij aankomst op de dag zelf betaald.

Nieuw beleidsplan voor dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Jan-Gerd Heetderks

Op 8 november spreekt de generale synode over het beleidsplan voor de dienstenorganisatie voor de jaren 2013-2016. De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk zal zich volgens het beleidsplan in de periode 2013 – 2016 op drie beleids-thema's concentreren: Stimuleren van nieuwe vormen van kerk-zijn, ontzorgen van gemeenten en Kerk in Actie als bondgenoot.

Een gesprek met Haaije Feenstra, algemeen directeur van de dienstenorganisatie, over zijn plannen, waarover de synode zich uiteraard nog moet uitspreken.

Waarom is het nieuwe beleidsplan van de dienstenorganisatie belangrijk voor kerkrentmeesters?

In het beleidsplan staan nieuwe dingen die te maken hebben met de problematiek van de plaatselijke gemeente. De plaatselijke gemeente is koersbepalend voor het nieuwe beleidsplan. In dit plan kunnen kerkrentmeesters lezen dat allereerst de vragen die met het teruglopend kerkbezoek samenhangen en de afname van budgetten geadresseerd worden. Daarnaast worden ook initiatieven voor vernieuwing opgepakt. Aan de ene kant wordt bij voorbeeld gekeken hoe je gemeenten kunt helpen met de gebouwenproblematiek en aan de andere kant worden gemeenten die willen vernieuwen, ondersteund.

Wat is de kern van het nieuwe beleidsplan?

De missie van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk is het ondersteunen van de kerk en haar gemeenten bij het uitvoeren van hun taken en activiteiten. In de nieuwe beleidsplanperiode wil de dienstenorganisatie gemeenten helpen om zich te concentreren op

Algemeen directeur van de Dienstenorganisatie van onze kerk, de heer H. Feenstra.

de kern door ze op bepaalde punten te ontlasten en ze op andere terreinen te ondersteunen bij vernieuwing.

Ik zal een paar voorbeelden noemen: in de vorige beleidsplanperiode zijn we zeer terughoudend geweest in het zoeken naar andere mogelijkheden voor de inzet van predikanten. De commissie Veerman en de commissie de Jong kwamen immers met voorstellen naar de synode met betrekking tot het werk en de inzet van predikanten. Dat werk is gedaan en dat was de moeite waard. Zo werd sterk ingezet op verbetering van de kwaliteit (Permanente Educatie) en samenwerking van predikanten en gemeenten.

Tegelijkertijd denken we dat er nog meer moet gebeuren. Is bijvoorbeeld een flexibele inzet van predikanten mogelijk voor kleine gemeenten die geen predikant meer kunnen beroepen en zeer beperkte financiële middelen hebben? We denken aan een pool van jonge predikanten die in dienst zijn van de dienstenorganisatie en voor kortere of langere tijd in deeltijd 'beroepen' kunnen worden door een plaatselijke gemeente. De dienstenorganisatie is

dan bemiddelaar en zorgt tegelijkertijd voor volledige werkgelegenheid voor de desbetreffende predikant door hem of haar aanvullend ook ander werk in een andere gemeente of in de dienstenorganisatie te bieden.

Daarnaast willen we gemeenten ondersteunen bij de fondsenwerving en bij Kerkbalans.

In het beleidsplan staat ook een plan met betrekking tot kerkgebouwen. Kunt u dat plan toelichten?

Laat ik voorop stellen: Er zijn veel gemeenten waar de uitgaven voor het gemeentelieven en de uitgaven voor de gebouwen in evenwicht zijn. Dat is prachtig en daar hoeft de landelijke kerk uiteraard helemaal geen rol te spelen. Maar voor een deel van de gemeenten vormt het onderhoud van het kerkgebouw een zware financiële last. Soms dusdanig dat dit ten koste gaat van het pastoraat en het gemeentelieven. Ook zijn er gemeenten die een overtuiging kerkgebouw zouden willen verkopen maar daarvoor geen mogelijkheden zien, bijvoorbeeld omdat hun kerkgebouw tot gemeentelijk monument is ver-

klaard. Naast financiën ontbreken in toenemende mate bestuurlijke kennis en ervaring om (historische) kerkgebouwen te beheren en te exploiteren. Om gemeenten die met hun kerkgebouw omhoog zitten te ontlasten, wil de dienstenorganisatie steun geven aan een stichting die tegen een symbolisch bedrag bereid is kerkgebouwen van gemeenten van de Protestantse Kerk over te nemen. Die stichting draagt vervolgens het risico en de lasten. In de stichting is de kennis met betrekking tot gebouwen aanwezig, maar men weet ook de weg in subsidieland. Bovendien kan een dergelijke stichting ook een versterkte lobby in de richting van de overheid waarmaken.

Wat doet deze stichting met de gebouwen?

Het mooiste is natuurlijk als het gebouw nog gebruikt kan worden, ook door de plaatselijke gemeente, bij voorbeeld voor de erediensten. Andere kerken zullen een gebruiksfunctie krijgen in het maatschappelijke circuit. En in uiterste gevallen zal de stichting zorgen dat het kerkgebouw wind- en waterdicht is en geen gevaar oplevert voor de omgeving. Aangezien de stichting het eigendom en het risico draagt, is dit een behoorlijke lastenverlichting van de gemeente. Een dergelijke stichting wil ik graag vanuit het geheel van de kerk ondersteunen.

U stelde dat in een gemeente de uitgaven voor het gemeentelven en de uitgaven voor gebouwen in evenwicht moeten zijn. Wat is een gezonde verhouding?

Ik denk dat het ideaalplaatje een verhouding van 25 pct. van de uitgaven voor gebouwen en 75 pct. van de uitgaven voor het gemeentelven is. Een verhouding 30 – 70 pct. is ook nog redelijk. Maar als de verhoudingen nog sterker verschuiven, kom je in de gevarenzone. De kerk is geen museumvereniging of een vereniging voor het onderhoud van monumentale gebouwen. De kerk moet terug naar de kern van haar bestaan, de verkondiging van het evangelie. Wat daaraan ondersteunend is, moet ondersteunend blijven en niet de hoofdzaak worden. Bij andere kerken zie je soms dat de verhouding uitgaven

Agenda voor kerkrentmeesters

November 2012

15 november: Regiobijeenkomst afdeling Noord-Brabant-West (Almkerk).

15 november: Regiobijeenkomst afdeling Noord-Holland (Landsmeer).

15 november: Regiobijeenkomst afdeling Utrecht (Maarsbergen). Onderwerp: De kerkorde. Inleider: mr. A. Rigters. Aanvang: 20.00 uur.

19 november: Najaarsvergadering afdeling Drenthe (Hollandscheveld). Inleider: J. Runherd.

Onderwerp: Hand aan de Ploeg. Aanvang: 19.30 uur.

19 november: Algemene ledenvergadering afdeling Oost-Noord-Brabant en Limburg, in de Wederkomstkerk te 's-Hertogenbosch. Aanvang: 20.00 uur.

Inleidingen door de gemeenteadviseurs A. de Vos en F. Groenleer over "Samenwerking vanuit kerkrentmeesterlijk perspectief".

20 november: Regiobijeenkomst afdeling Noord-Holland (Schagen).

21 november: Regiobijeenkomst afdeling Noord-Holland (Bussum).

22 november: Najaarsvergadering afdeling Overijssel-Flevoland in De Learkamer bij de Schildkerk te Rijssen. Onderwerp: Wat kunnen KKG en KKA voor u betekenen.

27 november: Regiobijeenkomst afdeling Noord-Holland (Kudelstaart).

Januari 2013

10 januari: Perspresentatie Actie Kerkbalans (13-27 januari met als motto "Wat is de kerk mij waard?").

April 2013

6 april: VKB-Congres en -Beurs 2013 NBC, Nieuwegein).

voor gebouwen vs. uitgaven voor het gemeentelven verschuift naar 70-30 pct. Dan gaat het echt niet goed. Maar het gaat niet alleen om de financiële bronnen. In de kleiner wordende gemeenten slinkt ook in grotere mate de deskundigheid om een monumentaal gebouw te onderhouden of te exploiteren. De Brim-regeling, andere subsidiemogelijkheden, contact met de burgerlijke gemeente — dat alles veronderstelt een deskundigheid die vaak niet meer aanwezig is.

In het beleidsplan speelt het wat vreemde woord 'ontzorgen' een grote rol. Kunt u dat toelichten?

Wij zouden graag in de komende beleidsplanperiode desgewenst de administratieve belasting van gemeenten willen verminderen. Er wordt met de nieuwe regeling met betrekking tot de uitbetaling van de predikantstraktementen al een begin gemaakt. Dat gebeurt vanaf 1 januari in zijn geheel door de dienstenorganisatie als de generale synode hiermee akkoord gaat. In LRP

(LedenRegistratie Protestantse Kerk) zijn ook veel mogelijkheden om als gemeente administratieve processen zelf te verrichten. Maar desgewenst kunnen wij het ook doen. In alle soberheid en bescheidenheid willen wij onze diensten aanbieden.

Als ik dat allemaal hoor, dan denk ik dat de kosten in de komende jaren behoorlijk zullen stijgen.

Nee, integendeel. Wij zetten de tering naar de nering. De inkomsten van de plaatselijke gemeente zullen de komende jaren dalen en dus dalen ook de inkomsten van de dienstenorganisatie. Zoals u weet hangt de hoogte van het quotum samen met de inkomsten van de gemeente. Het vastgestelde percentage voor het quotum zal de komende jaren niet stijgen en ook zal de bijdrage voor de solidariteitskas in deze beleidsplanperiode niet verhoogd worden. De dienstenorganisatie zal daarom in deze beleidsplanperiode 50 fte. moeten inleveren. Naar ik hoop zonder gedwongen ontslagen.

Maar wat zal de dienstenorganisatie dan niet meer kunnen doen wat nu wel gebeurt?

Wij schrappen nu niet bepaalde werkzaamheden. Maar natuurlijk zal het iets betekenen als we het werk met één zesde van de formatie minder moeten doen. Het adagium zal zijn dat we proberen steeds efficiënter te werken. In ieder geval zullen we daartoe ook de ICT-mogelijkheden benutten en daarin extra investeren. Daarnaast zullen we echter ook de daadwerkelijke kosten voor de betaalde dienstverlening meer moeten doorberekenen aan de 'consument'.

Zou u nog iets over het plan van de 100 pioniersplekken willen vertellen?

In de afgelopen jaren hebben kerk en gemeenten veel energie gestoken in het managen van de krimp. Er is veelal gekeken naar samenvoeging of samenwerking van gemeenten of afstoting van gebouwen. Dat was een noodzakelijke benadering, maar ook een defensieve. Wordt het niet tijd om de vraag te stellen of we niet geweldig veel kansen laten liggen? Ook nu moet het mogelijk zijn mensen aan te spreken met het evangelie, misschien vooral mensen die in de loop van de tijd op een afstand zijn komen te staan. We moeten als kerk dichtbij de vragen van mensen blijven en met hen naar antwoorden zoeken.

We willen gemeenten dan ook uitdagen om te onderzoeken welke kansen er liggen om mensen buiten de (kern-)gemeente aan te spreken. Ook gemeenten waar het nog goed gaat, moeten niet zelfgenoegzaam achterover leunen. Er liggen kansen. Misschien kun je een tweede dienst om 11 uur organiseren die met een andere vorm andere mensen aanspreekt; misschien kun je in een wijk waar vijftig gezinnen van de kerk wonen bekijken of je niet een kleine nieuwe gemeenschap kunt stichten. Ik geloof dat er meer mogelijkheden zijn dan we weten te benutten. Evangelische gemeenschappen zien vaak eerder de kansen dan gemeenten van onze kerk.

Als dienstenorganisatie willen we initiatieven steunen met kennis en ook met financiële middelen. We kunnen daarbij een duwtje in de

goede richting geven door met onze kennis en kunde gemeenten bij te staan die hun verlangens naar vernieuwing willen omzetten in concrete vernieuwingsprojecten.

Proef ik centralisatie?

Integendeel. De dienstenorganisatie zal zeker niet ongevraagd taken naar zich toe trekken. Wij denken dat het leven van de kerk zich vooral in de gemeenten afspeelt. Daar moet het gebeuren. Ik zie het als de taak van de dienstenorganisatie om daaraan dienstbaar te zijn en gemeenten met kennis, kunde en adviezen terzijde te staan.

U bent als directeur van de dienstenorganisatie ook directeur van Kerk in Actie. Er zijn zo veel organisaties die om onze aandacht vragen. Waarom Kerk in Actie?

Begrijp me goed — ik ben niet tegen organisaties als Woord en Daad of tegen Amnesty International, maar we hebben als kerk een eigen gezamenlijke verantwoordelijkheid. Kerk in Actie is het werk voor zending, binnenlands diaconaat en werelddiaconaat van en namens de gemeenten van de Protestantse Kerk. We staan dus samen voor de uitdaging om als kerk uitdrukking te geven aan onze roeping tot zending en werelddiaconaat. We hebben een oecumenisch netwerk met kerken in de hele wereld. Daarop sluit het werk van Kerk in Actie aan. Samen met ICCO, waarmee we zeer nauw samenwerken, gebruiken wij ons kerkelijk netwerk om goede projecten te kiezen en op een goede wijze aan te sluiten bij het werk van onze partners. We worden gevraagd om hulp te bieden met het oog op voedselzekerheid en bijvoorbeeld ook met het oog op gemeentebouw of theologische vorming. Uiteraard worden daarbij op geen enkele manier mensen uitgesloten die niet bij een kerk horen; hulpverlening staat open voor iedereen. Daar komt nog bij dat we door onze betrokkenheid ook heel veel kunnen leren. Onze partners zijn niet alleen ontvangers maar zij geven ook. Bij zending en werelddiaconaat gaat het ook om wederkerigheid. Wat kunnen we leren van het kerk zijn in het zuiden? Wat kunnen we leren van de spiritualiteit van onze

medebroeders en medezusters? Hoe kan ons kerk zijn vernieuwen door de inbreng van onze partners? Kerk in Actie is onlosmakelijk verbonden met ons kerk zijn en ik hoop en verwacht dat alle gemeenten het werk van Kerk in Actie zonder meer steunen.

■ Kerk kan veel energie besparen

Het Reformatorisch Dagblad van 26 september 2012 meldt dat het energieverbruik van een kerk in Nederland met ongeveer 25 procent naar beneden kan. Door een lager energieverbruik daalt de uitstoot van kooldioxide met 24 procent. Dat blijkt uit een onderzoek dat is verricht in 25 van de 46 kerken in de gemeente Ede. Ede is de eerste gemeente waar op zo grote schaal onderzoek is gedaan naar energiebesparing in kerkgebouwen. Kerken zijn bijzonder hoog, breed en lang en vaak oud tot zeer oud. Isolatie en dubbele beglazing zijn in de bouw niet meegenomen. Ook de binnenkant van de kerk vraagt aandacht. Het orgel en de preekstoel vereisen speciale condities. In de gemiddelde kerk is het te warm en te droog, aldus de onderzoekers. Dat komt doordat de binnentemperatuur te hoog is als de kerk niet wordt gebruikt. Ook wordt de kerkzaal te warm gestookt als er een dienst is. Volgens de onderzoekers is het voldoende om de thermostaat op 10 graden Celsius te zetten in de periode dat de kerk niet in gebruik is. Tijdens bijeenkomsten is 19 graden een aangename temperatuur. Het stilzittende publiek krijgt het dan niet koud. Voordeel is dat de luchtvochtigheid in de kerk door de lagere temperaturen stijgt, wat beter is voor het orgel, aldus het Reformatorisch Dagblad.

Publicaties in kerkbladen over actie Kerkbalans 2013

De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving heeft onderstaande publicaties vastgesteld die colleges van kerkrentmeesters kunnen gebruiken voor de aankondiging van de actie Kerkbalans 2013 in de kerkbladen van november en december 2012 en januari 2013.

Publicatie kerkblad november 2012

Kerkbalans 2013

Het college van kerkrentmeesters is alweer hard bezig met de voorbereidingen van de actie Kerkbalans 2013. Deze maand wordt de begroting vastgesteld en ons doel is weer om de activiteiten van de gemeente met een sluitende begroting te financieren.

Bij het opstellen van de begroting 2013 gaan we uit van de inschatting van de resultaten van 2012. De inkomsten van Kerkbalans spelen daar zoals altijd een belangrijke rol in. Het afgelopen jaar hebben we ons mogen verheugen in vele toezeggingen in het kader van Kerkbalans 2012.

Maar.... nog niet alle toezeggingen zijn binnen, soms ook van mensen die hebben toegezegd vóór november hun betaling te verrichten. Mocht u vergeten zijn uw toezegging gestand te doen, wilt u dat dan alstublieft alsnog doen?

Bij voorbaat hartelijk dank hiervoor.

Namens het college van kerkrentmeesters, enz.

Publicatie kerkblad december 2012

Kerkbalans 2013

Deze maand vieren we weer de geboorte van Jezus Christus. En, hoewel de kerk het hele jaar door een baken en een lichtpunt in ons bestaan vormt, lijkt dat nu nog meer dan anders het geval. Juist in dit

donkere seizoenen ontmoeten we elkaar in de vieringen rondom kerstmis, in ons (onze) helder verlichte en sfeervol gedecoreerde kerkgebouw(en), vaak nog met veel meer familie, vrienden en bekenden dan in de reguliere eredienst.

De volgende maand gaat de actie Kerkbalans weer van start. We vragen u dan om een toezegging als bijdrage voor het plaatselijke kerkenwerk voor het jaar 2013. De actie heeft als thema "Wat is de Kerk jou waard?" We vragen u op de man/vrouw/meisje/jongen af om over die vraag na te willen denken. Want de kerk is het waard om je voor in te zetten. Voor iedereen om zijn eigen redenen.

De vraag "Wat is de kerk jou waard" kan ook worden omgekeerd, en luidt dan: "Wat kan ik voor de kerk betekenen?" Misschien een brutale vraag maar we durven hem tóch te stellen. Want u kunt veel voor onze kerk doen. Door aanwezig te zijn in de eredienst. Door u in te zetten als vrijwilliger in het plaatselijk kerkenwerk, waarin iedereen naar beste kunnen welkom is, met handen en hoofd.

En natuurlijk door uw geldelijke bijdrage aan de plaatselijke kerk! Zodat onze kerk van waarde kan blijven, voor ons allemaal, voor onze omgeving, nu en in de toekomst.

Namens het college van kerkrentmeesters, enz.

Publicatie kerkblad januari 2013

Kerkbalans 2013

Het is januari, en dus zijn de Kerkbalans vrijwilligers weer op pad om u om uw toezegging voor Kerkbalans 2013 te vragen. Eerst om de bekende Kerkbalans enveloppe bij u te posten of af te geven, en ongeveer twee weken daarna opnieuw om uw (hopelijk positieve) antwoord weer op te halen.

In de Kerkbalans enveloppe vindt u een informatiefolder over het werk en de begroting van onze gemeente, en de bestedingen van de beoogde inkomsten aan de diverse onderdelen van het plaatselijke kerkenwerk: salarissen, gebouwenonderhoud, energie, kosten van de eredienst en vooral ook: de bijzondere activiteiten in onze gemeente die voor dit jaar zijn gepland. Op de bijgesloten antwoordstrook kunt u aangeven hoeveel u dit jaar denkt te kunnen bijdragen aan het plaatselijk kerkenwerk.

U kunt deze strook in de eveneens bijgesloten antwoordenvolpde doen, liefst al voordat de Kerkbalans vrijwilliger weer bij u aanbelt. Daarmee helpt u de vrijwilliger bij het werk dat hij of zij, ondanks de winterse koude en duisternis, belangeloos voor onze gemeente uitvoert.

Legt u de enveloppe met de antwoordstrook klaar? Bij voorbaat onze hartelijke dank!

Namens het college van kerkrentmeesters, enz.

Boek over koorbanken

Martinikerk Bolsward

Dr. J.D.Th. Wassenaar

Enkele maanden geleden voegde Regnerus Steensma, tot 2002 hoofddocent aan de Rijksuniversiteit Groningen voor de Architectuur en Iconografie van het Christendom en directeur van het Instituut voor Liturgiewetenschap, een schitterend boek toe aan zijn indrukwekkende lijst met publicaties. Het betreft een monografie over de koorbanken die in de Martinikerk te Bolsward staan.

De geschiedenis van die banken is een complex verhaal. Eén bank stond oorspronkelijk in de Broerekerk. In 1889 is uit fragmenten een nieuwe bank gemaakt. In 1958 zijn de twee banken uit de Martinikerk tot één lange bank samengevoegd. Er is toen een totaalbeeld gecreëerd dat in het koor van de kerk een esthetisch en monumentaal geheel van grote waarde vormt. Over waarde gesproken: de banken vormen de grootste schat aan middeleeuws beeldhouwwerk in Friesland.

De 'brokstukkenbank'.

Beeldenstorm en dreigende verkoop

De banken werden rond 1490 vervaardigd en ontkwamen aan de

Beeldenstorm. Maar dat niet alleen: ook werd de dreiging van verkoop afgewend. In 1877 gaf baron De Rothschild uit Frankfurt kunsthandelaars de opdracht de banken, die in dat jaar op een Historische Tentoonstelling te Leeuwarden te zien waren, voor hem aan te kopen. De handelaars boden in augustus voor de banken uit de Martinikerk fl. 3.500,- en voor die uit de Broerekerk fl. 750,-. De kerkvoogden vonden dat bod te laag. In oktober boden de handelaars fl. 10.000,-. Toen de kerkvoogden ook dat bod te laag vonden, boden ze in november fl. 20.000,-. Toen begon men in Bolsward te twijfelen, maar de transactie ging niet door. Nadat de handelaars in 1879 weer naar de mogelijkheid tot aankoop hadden gevraagd, besloten de kerkvoogden en de notabelen op het laatste bod in te gaan. Men overwoog dat voor die som een nieuwe pastorie gebouwd kon worden. Van verschillende zijden werd echter aangedrongen op het behoud van de banken, met name door ds. M.E. van der Meulen. Hij schreef een ingezonden brief in de Bolswardsche Courant met een hartstochtelijk pleidooi voor behoud van de banken. Op 2 juli 1879 stemden de lidmaten van de hervormde gemeente over de verkoop: 197 waren tegen, 48 voor.

Het verhaal over de dreiging van verkoop van de Bolswarder banken is te lezen in hoofdstuk 1 van het boek van Steensma, en wel in een paragraaf over de belangstelling niet alleen van kunsthandelaars maar ook van (historische) genootschappen. Andere paragrafen in dat inleidende hoofdstuk hebben betrekking op Bolsward in de vijftiende eeuw, op de Martini- en de Broerekerk, op de functie van koorbanken in het algemeen en op de verplaatsing en de restauratie van de Bolswarder exemplaren.

De middeleeuwse geesteswereld

In het tweede hoofdstuk behandelt Steensma het snijwerk van de banken, in het derde gaat hij nader in op de verschillende voorstellingen als spiegel van de middeleeuwse geesteswereld. Om te beginnen komen typologische afbeeldingen aan de orde. Dan fungeren verhalen uit het Oude Testament als voorafschaduw van nieuwtestamentische getuigenissen.

Het offer van Abraham als voorafschaduw van het offer van Jezus Christus.

Andere uitingen van de middeleeuwse geesteswereld zijn bijvoorbeeld de duivel als personificatie van het kwaad en 'de vijf wonden' als neerslag van de fascinatie voor het lijden van Jezus. Om nog een voorbeeld te noemen: de auteur bespreekt ook de dieren en de monsters die uitgesneden zijn.

In het vierde hoofdstuk komen de banken in breder perspectief ter sprake. Het betreft een vergelijking van de Bolswarder exemplaren met andere, zowel in Duitsland als in ons ►

eigen land. Volgens Steensma vertoont het snijwerk van de bank uit de Broerekerk invloed uit Brabant, dat van de banken uit de Martinikerk uit Noord-Duitsland. In een bijlage geeft Steensma de lijst met koorbanken in Nederland uit gotiek en Renaissance die J.S. Witsen Elias in 1937 opstelde, door. Tevens bespreekt hij de voorstellingen op de banken in kerken in Breda, Dordrecht, 's-Hertogenbosch, Oirschot, Sittard, Venlo en Zaltbommel en banken in een collectie en in vier kerken zonder of met minimaal figuraal snijwerk.

Witsen Elias kwam destijds op een totaal van 33 koorbanken, deels complete, deels meer of minder omvangrijke fragmenten. Van dat aantal zet Steensma er vier tussen vierkante haken, opmerkelijk genoeg alle vier uit Friesland. Volgens hem gaat het niet om koorbanken, maar om fragmenten van lekenbanken. Blijft de vraag over of het aantal van ongeveer dertig dat bewaard gebleven is, een klein dan wel groot restant is. In verhouding tot zo'n 580 kerken met koorbanken die ons land gekend heeft — het betreft een schatting — gaat het om nog geen vijf procent.

Ik noemde "De koorbanken in de Martinikerk te Bolsward" een schitterend boek. Dat geldt niet alleen voor de tekst ervan, de kwalificatie is zeker ook van toepassing op de foto's. Ze geven een zeldzaam fraai beeld van de middeleeuwse geesteswereld zoals die op de Bolswarder (en op andere) banken te zien is. De uitgave van Steensma is niet alleen voorzien van een bijlage met een lijst met koorbanken uit gotiek en Renaissance in ons land, ze wordt gecompleteerd met een uitgebreide literatuurlijst en plaatsnaamregister.

Besproken: Regnerus Steensma, De koorbanken in de Martinikerk te Bolsward en hun Europese context; Uitgeverij Bornmeer, Gorredijk; gebonden uitgave, 240 p., ca. 300 illustraties in full colour; ISBN 978-90-5615-278-9; prijs: € 27,50.

■ Protestantse Kerk zet deur voor mediation verder open

Met de opname van mediation in de kerkorde heeft de Generale Synode van de Protestantse Kerk deze vorm van geschillenoplossing, na discussie, een aanzet tot kerkelijke erkenning gegeven'. In een verklaring geeft het Platform Church Mediation aan verheugd te zijn met het besluit van de aprilsynode.

De vraag van erkenning van mediation bij kerkelijke problemen speelt al enkele jaren. Hoewel in 2009 al een motie daartoe werd aanvaard, leek de uitwerking daarvan erg minimalistisch te blijven. De vasthoudende inzet van de classis Doetinchem bij monde van afgevaardigde Van de Vliert, zette op de Synode de deur echter verder open. Voortaan zal er ook sprake zijn van het 'aanbevelen van mediation' bij verschil van inzicht binnen de kerk.

Bij mediation gaat het er om dat partijen in een conflictsituatie (begeleid door een mediator) zelf tot een oplossing komen, waardoor ze daarna beter met elkaar verder kunnen. Mediation doorbreekt het oude model dat derden een oordeel vellen over het conflict. Sinds 1985 is er in de rechtspraak ook buiten de kerken, een groeiende belangstelling voor deze vorm van geschillenoplossing. Steeds meer verzekeringsmaatschappijen nemen deze vorm in hun voorwaarden op. Een bekend terrein is o.a. het familierecht van scheidingsmediation. Ook in het strafrecht worden mediation uitprobeerde.

Het Platform Church Mediation telt momenteel 60 mediators van verschillende kerkelijke huize, die o.a. deze speciale vorm van bemiddeling in kerkelijke zaken oppakken. Onlangs wendde men zich ook tot de Commissie Deetman en de fracties van de Tweede kamer om bij seksueel misbruik deze vorm van bemiddeling te beproeven.

Het komend najaar zal de Synode verdere integratie van mediation in de kerkorde en generale regelingen bespreken. Ook bij andere kerkgenootschappen ligt de vraag van mediation op tafel, maar vaak houdt men vast aan ingrijpen door 'derden van bovenaf'.

■ Uitbreiding en renovatie gereformeerde kerk Ottoland

Sinds bijna twee jaar is elke zaterdag een aantal vrijwilligers bezig met het uitbreiden en renoveren van het kerkgebouw van de gereformeerde kerk van Ottoland. De eerste fase is nu vrijwel gereed. Dat houdt in dat er een zaal voor jeugdwerk en bijeenkomsten is gebouwd van 2 x 100 m². De tweede fase is het renoveren van de bestaande zalen, keuken, toiletgroep, enz. De derde fase is aanpassing van kerkzaal en orgel.

Voor de inrichting van de eerste fase kreeg het college van kerkrentmeesters een subsidie toegezegd van € 25.000 van het Skanfonds.

■ Renovatie hervormde kerk Ter Aar

De hervormde gemeente van Ter Aar staat voor een grote renovatie van haar kerkgebouw. De torenspits is tijdelijk van het uit 1843 daterende

gebouw gehaald. Bij inspectie door de monumentenwacht bleek de dakruiter zich in slechte staat te bevinden. Ook het onderstel waarop de torenspits rust, wordt vervangen door eikenhouten staanders. Daarna wordt de spits teruggeplaatst. Ook de klokkenstoel wordt vervangen. De totale kosten bedragen circa € 55.000. Dit geld is bijeengebracht dankzij subsidies en eigen financiële acties.

Als dit karwei klaar is, komt er nog een renovatie aan. In de grenenhouten heipalen is palenpest geconstateerd. De kerk zal opnieuw onderheid moeten worden. In de nieuwe vloer zal tevens vloerverwarming worden aangebracht, terwijl ook de entree vergroot wordt. De totale kosten van dit project zijn geschat op € 450.000, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 25 september 2012.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan

Anne Eenkhoorn, Almelo, 50 jaar organist.

A. Eenkhoorn, Almelo.

Gerrit Hendrik Kamphuis, Almelo, 50 jaar organist.

G.H. Kamphuis, Almelo.

Tiemen van der Horn, Assen, 57 jaar organist.

Jan Hendrik Stronkhorst, Eben Haëzer Amstelveen, 50 jaar kerkrentmeester.

J.H. Stronkhorst, Amstelveen.

Mente de Vries, Bedum, 51 jaar organist.

Gerrit de Roos, Marknesse, 50 jaar organist.

Jan Vissering, Musselkanaal, 60 jaar organist.

J. Vissering, Musselkanaal.

GOUD

toegekend aan

Willem Fredrik Voorrips, Ammerstol, 40 jaar organist.

W.F. Voorrips, Ammerstol.

Folkert Sloot, Anjum, 40 jaar koster.

F. Sloot, Anjum.

Johannes Eshuis, Assen, 44 jaar organist.

Johannes Heuseveldt, Bergen op Zoom, 40 jaar organist.

J. Heuseveldt, Bergen op Zoom.

Antonius Petrus Kos, Dordrecht-Sterrenburg, 40 jaar organist.

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Momenteel zijn er 9 orgels in het bestand ingeschreven. Dit betreft instrumenten gebouwd door Pels & Van Leeuwen Orgelbouw, Kaat en Tjihuis, Leeflang, Fama & Raadgever, Gebr. Franssen en S.F. Blank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met: Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63 E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl of raadpleeg het actuele aanbod op onze website: www.kerkrentmeester.nl

A.P. Kos, Dordrecht.

Geertje Hadderingh-Scholtmeijer, Gasselte, 47 jaar diverse functies.

G. Hadderingh-Scholtmeijer, Gasselte.

Minke Adema-Deinum, It Heidenskip, 47 jaar organiste.

Wibe Postma, Marrum-Westernijkerk, 40 jaar organist.

W. Postma, Marrum-Westernijkerk.

Tjeerd de Groot, Op é Noed te Sint Nicolaasga, 44 jaar koster, notabel en beheerder grafregister.

Tj. de Groot, Sint Nicolaasga.

Klaas Pesman, Wolvega, 40 jaar organist.

Kl. Pesman, Wolvega.

Cornelis Jacob Fierloos, Zierikzee, 40 jaar organist.

ZILVER

toegekend aan

Maarten Jacobus Groen, Assen, 37 jaar organist.

Gerrit Imthorn, Baarn wijkgemeente Calvijnerkerk, 35 jaar organist.

Willempje Koster-van de Pol, Ede, 25 jaar koster.

Thea Breukelman-Breedveld, Hardenberg-Heemse, 27 jaar beheerster.

Jan Benes, Hoogkerk-Oostwold, 25 jaar beheerder verenigingsgebouw.

J. Benes, Hoogkerk-Oostwold.

Hendrik Blauw, Helmond, 28 jaar organist en onderhoud orgel.

Theo Boomsma, Hoorn-Zwaag-Blokker, 25 jaar kerkrentmeester.

Cornelis van der Stoep, Pernis, 35 jaar koster.

Cornelis Hoogwerf, Pernis, 30 jaar diverse functies.

C. van der Stoep en C. Hoogwerf, Pernis.

Elizabeth IJsselstein-van Oosterom, Puttershoek, 25 jaar medewerkster verjaardagsfonds.

E. IJsselstein-van Oosterom, Puttershoek.

Harm Boerema, Roden-Roderwolde, 30 jaar kerkrentmeester, koster en coördinator bij verbouwingen.

Harm Bosma, Ruinerwold, 25 jaar organist.

H. Bosma, Ruinerwold.

Aris Willem Kool, Thomas, 26 jaar kerkrentmeester.

A.W. Kool, Thomas.

Dingeman van Mourik, Zierikzee, 25 jaar koster.

Gerrit Jan Stoutjesdijk, Zierikzee, 25 jaar koster.

BRONS

toegekend aan

Jacobus Naaktgeboren, 20 jaar ledenadministrateur.

KKG

KKG rentmeesters en makelaars

uw partner in kerkelijke vastgoed

Hieronder vindt u een greep uit het actuele aanbod van KKG rentmeesters en makelaars.

Meer informatie en foto's vindt u op onze website: www.kkgkka.nl

De Triangel te Almere

Ontmoetingskerk te Geersdijk

De Gaarde te Bunnik

Kerk te Asten

Kerk te Augustinga

Vrijstaande woning te Hollandscheveld

Helft van dubbel woonhuis te Houten

Verenigingsgebouw te Herveld

Voormalig pastorie te Overdinkel

Meer informatie: www.kkgkka.nl • T (033) 467 10 10

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE VOOR MENS EN TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

Pels & Van Leeuwen

ORGELBOUWERS SINDS 1903

NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

HUGO REBEL

MEUBELMAKERIJ

ontwerp en maatwerk

Warandeburgstraat 15, 1271 ZC Huizen
T 035 5381224 E info@rebelmeubelmakerij.nl

www.kerkinterieurmaat.nl

ALPHA VOCHTTECHNIEK

Veelzijdig en al meer dan 33 jaar ervaring in het bestrijden van vochtproblemen:

- adviezen en onderzoek m.b.t. vochtbestrijding
- injecteren (zowel constructief als waterdichtend)
- waterdicht maken van kelders en souterrains
- injecteren tegen optrekkend vocht
- bestrijden van vochtoverlast in kruipruimten
- hydrofoberen van metselwerk, beton en natuursteen
- betonreparatiesystemen
- renovatie- en restauratiepleisters
- houtworm-, schimmel- en zwambestrijding

Postbus 409,
4600 AK Bergen op Zoom
Telefoon: 0165 - 38 62 00
E-mail: info@alphavochttechniek.com
Internet: www.alphavochttechniek.com

Uw glas-in-lood, onze zorg !

- Glas-in-lood restauratie
- Nieuw glas-in-lood
- Gebrandschilderd glas-in-lood
- Glassaplique
- Glasfusing
- Glasmonumenten
- Gast-atelier voor kunstenaars

GBB Glasbewerkingsbedrijf Brabant

by Glasbewerkings Bedrijf Brabant "GBB"
Kapitein Hatterstraat 10
5015 BB Tilburg
Tel: 013-5325110

VAN DER WAL
glas-in-lood bv

Van der Wal glas-in-lood bv
Het Hoge 5
7251 XT Vorden Tel: 0575-555742
Van Oldenbomeveldstraat 83
6828 ZN Arnhem Tel: 026-3706731

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- + aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- + auto/verkeersschade
- + CAR-verzekering
- + inboedel/inventaris
- + kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- + kostbaarheden
- + milieuschade
- + monumenten
- + ongevallen vrijwilligers
- + orgels
- + verenigingsgebouwen
- + ziekengeld
(loondoorbetaling bij ziekte)
- + ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans (Nieuwe Stijl), eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDERSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes, legplaquettes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl